

Vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 21. huhtikuuta 2008

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 4 53. vuosikerta

Vasemmalta Raili Eeva os. Kolhanen, Helvi Äikiä os. Vallin, Kauko Hinkkanen, Hannu Pruuki ja Aira Pruuki os. Itäsalo tarkastelemissa uutta kirjaa.

Pyhäjärveläisyys esiin historioissa

Miltei kaikki entisen kotikuntamme koulupiirit ovat jo ehtineet julkaista oman koulupiirikirjansa. Kyseiset teokset ovat mainioita lähdeaineita myös niille, jotka eivät ole kotoisin juuri siitä koulupiiristä. Ainakin Salitsanrannan, Pyhäkylän ja Konnitsan kaksi kirjaa on edelleen saatavissa. Kannattaa kysellä Vpl. Pyhäjärviyhlien myyntipöydältä Mouhijärveltä.

Tärkeää on tuoda esiin kunkin uuden kotipaikkakunnan kylä- ja koulupiirikirjoissa karjalaisten ja erikoisesti pyhäjärveläisten osuus.

Varsin onnistuneesti on Kauvatsan Kulkkilan juuri ilmestyneessä koulupiirin historiikissa tuotu esiin pyhäjärveläisten vanhempien ja lasten tuloa uudelle kotipaikkakunnalle ja sijoittumista yhteiselo.

Kauko Hinkkanen ja **Hannu Pruuki** ovat edustaneet kirjatoimikunnassa pyhäjärveläistä näkemystä.

REINO ÄIKIÄ

Pärssisen Sukuseura ry mukaan yhdistysrekisteriin

Tammikuun 19. päivänä pidettiin Helsingissä Karjalatalon Laatokka-salissa Pärssisen Sukuseuran perustava kokous. Kokous hyväksyi sääntöluonnoksen ja valitsi toimikunnan hoitamaan yhdistyksen rekisteröinnin, valmistelevan ensimmäisen sukukokouksen sekä käynnistämään jäsenhankinnan.

Toimikuntaan valittiin **Tuomo Pärssinen** Heino-lasta, (Käkisalmi) ja pyhäjärveläisjuuris **Timo Pohjola** ja **Valto Pärssinen** Helsingistä, **Kaarina Pärssinen** Tuusulasta ja **Antero Pärssinen** Hollolasta. Toimikunnan ensimmäinen tehtävä täyttyi, kun yhdistysrekisteri hyväksyi Pärssisen Sukuseura ry:n säännöt 25.03.2008.

Poimitaan niistä tähän:
”2 § Tarkoitukset
ja toimintamuodot

Sukuseuran tarkoituksena on selvittää Pärssisen suvun vaihteita ja historiaa, vaalia suvun perinteitä ja edistää yhteenkuuluvuuden

tunnetta suvun jäsenten keskuudessa sekä tehdä sukuseura- ja sukututkimustyötä tunnetuksi ja muutenkin edistää kotiseututyötä.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi sukuseura mahdollisuuksiensa mukaan

- järjestää sukukokouksia, sukupäiviä, retkiä ja muita niihin verrattavia tilaisuuksia,
- tukee sukua/sukuja koskevaa tutkimustoimintaa,
- kerää ja arkistoi sukua/sukuja koskevaa tietoutta sekä jakaa tutkimus- ja perinnetietoa, sekä
- harjoittaa seuran tarkoituksen toteutumista edistävää julkaisutoimintaa.”

Toimintansa tukemiseksi sukuseura voi ottaa vastaan testamentattua ja lahjoitettua omaisuutta, perustaa rahastoa sekä asianomaisella luvalla järjestää varainkeräyksiä ja arpajaisia. Seura voi myös omistaa toimintansa kannalta

tarpeellisia kiinteistöjä.”

Todettakoon, että yhdistysrekisterin toiminnot ovat selvästi nopeutuneet menneistä vuosista. Nykyisin tarvittavat asiakirjat voidaan toimittaa sinne sähköisesti.

Pärssisen Sukuseuran valmistelevan toimikunnan työ jatkuu nyt ensimmäisen sukukokouksen järjestelyllä.

Kokous pidetään Karjalatalon Yläsalissa Helsingissä, osoite Käpylänkujat 1, sunnuntaina 25: pñä toukokuuta. Kokoukseen viitittävyytään klo 12 alkaen nauttimalla piirakkakahvit haastelun lomassa.

Karjalan Liiton emeritus sukututkija **Heljä Pulli** on lupautunut kertomaan Pärssisen suvun ”alkujuurista” tekemiensä lukuisten Pärssisten eri sukuhaaroja koskevien tutkimustensa pohjalta.

Timo Pohjola kertoo puolestaan sodan jälkeen syntyneen pyhäjärveläisen äidin sukututkijapojan näkökulman.

Kello 13.30 pääsemme pitämään varsinaista sukukokousta, jossa hyväksytään toimintasunnitelma, talousarvio ja jäsenmaksut sekä valitaan yhdistykselle hallitus ja tarvittavat toimihenkilöt.

Yhdessäoloa jatketaan vapaan sanan merkeissä. Keskitytään erityisesti lyhyehköihin selvityksiin Pärssisten eri sukuhaaroista, Käkisalmesta, Räisälästä, Viipurista, Vuokselaasta sekä Pyhäjärvellä jne.

Kokoukseen osallistuvien toivotaan ilmoittavan tulostaan muun muassa tarjoilun järjestämisen vuoksi perustavan kokouksen kokoonkutsujille:

ANTERO PÄRSSINEN
0400-5706575
tero.parssi@phnet.fi

TUOMO PÄRSSINEN
0440-495895
tuomo.parssinen@sci.fi

TIMO POHJOLA
0400-710975
timo.pohjola@redicom.fi

Kirja tulossa Elisen- vaaran pommituksista

Toimittaja **Erkki Rahkola** on monista lähteistä käsin tutkinut 20.6.1944 tapahtunutta tuhoisaa Elisenvaaran pommitusta. Viimeisten tietojen mukaan hän on julkaisut mm. Kurkijokelaissa ja Räisäläisessä 150 vainajan listan. Pahimman pommitukseen joutuneissa junissa oli noin 600 matkustajaa, heistä valtaosa Räisälästä kotoisin olevia evakoita. Pyhäjärveläisten evakkojuna saatiin peruutettua hieman taemmas Elisenvaaran asemalta. Monet muistavat silti tuon traagisen tapahtuman ohittaessaan hieman myöhemmin aseman.

Valitettavasti lehdeessämme ei ole nyt tilaa julkaista kokonaan tuota 150 henkilön luetteloa, jossa suurimmalla osalla vainajista on henkilötiedot ja hautauspaikka. Muutama vuosi sitten lehtemme sivuilla käsiteltiin uuseisäkin kirjoituksissa noita tapahtumia. Kaikki ko. lehti-leikkeet on toimitettu toimittaja Erkki Rahkolalle käytettäväksi muistelmakirjassa.

Tämän vuoden Räisäläisen maaliskuun numerossa olleiden 150 numeroidun vainajan luettelosta poimimme pyhäjärveläistäustaiset vainajat:

2 Arminen Toivo 4.6.1908 stm, KoulK 33.Jääski/
Pyhäjärvi (haudattu Kurkijoelle)
14. Henttonen Toivo s. 242.1919 stm, II/JR7, Pyhäjärvi (haudattu Kurkijoelle)
39. Kinnari Pentti s. 13.5.1918 stm, E/Raksk.ItPsto 3, Pyhäjärvi (haudattu Kurkijoelle)
41. Komulainen Anna
42. Komulainen Ossi, kaikki tiedot luettelosta puuttuvat, mutta he olivat kotoisin Pyhäjärven Konnitsasta.
76. Munkki ”Andrian” Konevitsan luostari (haudattu Kurkijoelle)

Korjaukset ja lisätiedot kiireellisesti
ERKKI RAHKOLA

Nykäläntie 7 91500 Muhos.
sähköposti erkki.rahkola@luukku.com
puh. 08-5331 012 tai 040- 8286080

21.huhtikuuta 2008

Ajan määrittäminen

Määritellään, että aika on ihmisen luoma käsite tapahtumien suhteista. Ajan mittaus perustuu muutoksen havaitsemiseen, jos mikään ei muutu, ei aikaakaan voi havaita.

Ajasta niinkään on ollut jonkinlainen käsitys niin kauan kuin on ollut ihmisiä, jotka tuntevat ja tietävät aikansa rajallisuuden ja pystyvät suunnittelemaan tulevaisuutta. Aika käsitellään fysiikassa nopeudeksi, jolla eri ilmiöt tapahtuvat. Meillä länsimaissa aika on suora jana, jolla on alku ja loppu, itämaisissa uskonnoissa aika on kiertävä kehä, afrikkalainen kulkee tulevaisuuteen selin, katse menneisyyteen.

Ajanlaskulla taas tarkoitetaan menneiden ja tulevien tapahtumien ajallisten suhteiden määrittämistä arjen ja historian näkökulmasta.

Ajanlaskussa ovat oleellisia nollahetki, siis mistä aika lasketaan, ja aikayksikkö, millä aikaa mitataan. Nollahetki on yleensä määritelty jonkin kyseisen yhteiskunnan historiallisen tapahtuman mukaan.

Kalentereita on laadittu tuhansien, itse asiassa jopa kymmenien tuhansien vuosien ajan, muokaten niitä aika ajoin. Aikaa on mitattu auringon ja kuun liikkeen, kunnnes virallisesti vuodesta 1972 aika on – tästä yllätyin – sidottu cesium-atomin värähtelyyn, siis siirrytty virallisesti atomiaikaan... Mittaukseen käytetään atomikelloa. Vuoden pituus on 290 091 500 000 000 cesiumatomin värähtelyä! Aikakäsitys ja sen muotoutuminen liittyvät siis ihmisten kulttuurihistoriaan, tieteeseen, uskontoon, käyttäytymiseen. Meillä on vuodenaikojen, kuukausien, viikkojen, päivän, illan ja yön hetkille eri määritteet, jotka liittyvät vahvasti käyttäytymiseemme; milloin syödään lounasta tai sanotaan hyvää iltaa, vietetään vuotuisia juhlia tai viljellään.

Minulle, viisikymmenluvun lapselle, on aina ollut vaikeaa sopeutua nykyiseen atomikellon mittaamaan, rivakkaan, minuuttien sanelemaan ajankulkuun, sisäinen kelloni kun mittaa vielä verkkaistemman ja rauhallisemman eri vuosisikymmenen aikaa. Kesäaika tuntui kestävän, talvi oli huoletona aikaa, pimeyskään ei haitannut.

Välillä aika tuntuu olevan ystävä, kun saa odottaa jotakin mieluusaa tapahtuvaksi. Tällöin ei malttaisi odottaa. Välillä aika tuntuu kuluvan liian hitaasti, bussimatalla ehti lukea lehden kannesta kanteen, ratkaista bussin mainoslehden ristikon ja lähettää muutaman tekstiviestin eikä aikaa ole kulunut kuin puolisen tuntia. Jos odotan vieraita tulevaksi ja päätän kohentaa vielä paikkoja hieman siistimmiksi, vieraat ovat jo ovella. Aika on ollut silloin minua nopeampi.

Välillä aika on armoston vihollinen. Se vie meitä minne emme halua, on lähdeittävä nopeasti, vain muutama tarvittava mukaan ja mentävä on. Tai se laittaa meidät luopumaan jostakin rakkaasta liian aikaisin, emme ole olleet valmiita, ennakoineet tulevaa. Emme voi ajalle mitään, saati pysäyttää sitä.

Välillä tuntuu, että tulee istahtaa ja odottaa, että sielu tavoittaisi edellä kiirehtineen fyysisen olemukseni, jotta ymmärtäisin mihin asti olen päässyt. Ihmetys valtaa kun seuraa aikamme ilmiöitä. Helposti, oma itse mukaan lukien, kysyy mitkä ovat olleet meidän historiamme nollahetket, joista meidän suomalaisten lähihistorian, myös karjalaisen heimomme lähihistorian, eräs ajanlasku tulisi alkaa. Vuosi 1918? Vuosi 1939? Riittääkö meille, nykypolvelle, tämä ajan pituus, jotta ymmärtäisimme edes viimeisimmän historiallisen aikajanan lyhyden ja ainutkertaisuuden.

Poikkeuksellisen talven jälkeen kevät tekee tuloaan ja on aika tarttua käytännön askareisiin pihassa, puutarhassa ja pelloilla. Kasvu aika ei odota. Tulevan suunnitteluun on myös hyvä liittää kesän Pyhäjärvi juhlat, tällä kertaa Mouhijärvellä. Hyvää kevättä!

MARJA HÄRMÄ
Säätiön hallituksen jäsen

Presidentti avasi kulttuurivaihdon

Pyhäjärvi-Säätiön hallinto-neuvoston jäsen **Martti Pärssinen** johtaa Madridissa Suomen Madridin kulttuuri- ja tiedeinstituutia. Maaliskuussa hän isännöi siellä presidentti **Tarja Halosen** vierailua, jonka aikana avattiin Cádizin kaupungin ja Suomen Madridin Instituutin kulttuurivaihtosopimus. Presidentti Halonen toimii viisivuotisen kulttuurivaihtosopimuksen suojelijana vuoteen 2012.

– Tasavallan presidentti Tarja Halonen avasi kulttuurivaihtosopimuksen ensimmäisen suuren tapahtuman, saamelaiskäsitysnäyttelyn ”Sämi Duodji” ja Marja Helanderin valokuvanäyttelyn ”Modern Nomads” Cádizissa. Presidentti Halonen puhui myöhemmin Cádizin kaupungintalolla Porvoon valtiopäivien (1809) ja Cádizin perustuslain (1812) merkityksestä nykyaikaisten oikeusvaltioiden syntyyn, kertoo Pärssinen.

– Espanjan ensimmäisen modernin perustuslain kunniaksi Cádizissa 2008-2012 järjestettävillä festivaaleilla nähdään taidenäyttelyiden lisäksi lukuisia suomalaisia musiikki-, teatteri-, elokuva- ja tanssiesityksiä.

Tapahtumien järjestämisen tarkoituksena on edistää vuoden 1812 perustuslain tunnettavuutta iberioamerikkalaisissa maissa ja korostaa lain historiallista merkitystä myöhemmän kansainvälisen perustuslakikehityksen kannalta.

– Vastavuoroisesti cádizilaiset ja andalusilaiset taiteilijat esittäytyvät Suomessa muun muassa karnevaalien ja taidenäyttelyiden muodossa.

Kulttuuri on yksi vientituote

Suomessa on laadittu erityinen kansallinen kulttuurivienin kehittämishjelma vuosiksi 2007-2011.

– Kulttuurivienti ja -vaihto ovatkin kasvavassa tärkeiksi suomalaisen vienti-

Kansleri Risto Ihamuotila, Kristiina Ihamuotila, Tasavallan Presidentti Tarja Halonen, Martti Pärssinen ja Heli Pärssinen Cádizissa 12.3.2008.

toiminnan osa-alueiksi. Ohjelman tavoitteena on nostaa luovuus ja kulttuurin eri toimialat vientituotteiksi muiden perinteisten suomalaisten vientialojen, kuten korkean teknologian ja paperin rinnalle, sanoo presidentti Halonen.

– Tämä kehitys hyödyttää niin yksittäisiä taiteilijoita kuin kokonaisia taiteen aloja, talouselämää sekä koko yhteiskuntaa. Kehittämishjelma näkee kulttuurivienin myös vaihdantana, jossa vastavuoroisesti tuodaan Suomeen muiden kulttuurien tuotteita ja tuotantoja. Luovien alojen kasvu

on merkittävää myös muissa EU:n jäsenmaissa: palvelut ja immateriaalinen tuotanto, mukaan lukien kulttuurin eri toimialat, muodostavat kasvavan osan bruttokansantuottees-

ta ja myös työvoimasta.

Halosen mukaan kyse on kuitenkin vielä laajemmasta asiasta.

– Kulttuuri ja luovuus ovat innovatiivisuuden perustekijöitä ja kulttuuri on ihmisen elämisen ehto.

Nykyisenä nopeasti muuttuvana globalisaation aikana on entistäkin tärkeämpää nähdä kulttuurin merkitys yhteiskunnan läpikäyvänä voimana. Se auttaa meitä erottamaan olennaisen epäolennaisesta. Kulttuurin demokraattisuus on tärkeää; sen täytyy olla kaikkien saatavilla ja ihmisii on kannustettava pienestä pitäen aktiiviseen osallisuuteen.

Monitoiminen tiede- ja kulttuurinstituutti
Suomen Madridin Instituutti on yksi kuudestatoista ulkomailla toimivasta

kulttuuri- ja tiedeinstituutista. Insituuttia ylläpitää yksityinen iberilais-amerikkalainen säätiö. Rahoituksensa vuonna 1996 perustettu instituutti saa suurimmaksi osaksi opetusministeriöltä.

Instituutti toimii espanjalaisten suomen kielen opiskelijoiden ja Espanjassa asuvien suomalaisten tukikohtana, sekä toimii yhteistyössä erilaisten yksityisten ja julkisten organisaatioiden kanssa. Insituutti harjoittaa myös julkaistutointa ja järjestää luentoja, seminaareja ja kongresseja.

Toimisto, näyttelytilat ja kirjasto sijaitsevat Madridin keskusta-alueella Chamberin kaupunginosas-

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Pihapiiri

Kuljen tietä kotiinpäin nyt aatoksisiani.
Sora tiellä ratisee, mun kulkiessani.
Jo näkyy tupa punainen, se määränpäini on.
Sinne kaipuu aina vain onkin suunnaton.

Tuossa portti punainen, nyt aukaisenkin sen.
Tunnen kodin ilmapiirin aivan lämpöisen,
on tuttu nurmi jalkain alla, se pehmeämpi on,
kuin muualla nyt missään tutenut mä oon.

Kuljen hiljaa pihan poikki rappusille aitan,
siihen istun levähtämään, kädet ristiin laitan.
Katse kiertää pihapiiriin, kaikki on kuin ennen,
silloin joskus kauan sitten, vuosienkin mennen.

Kuulen puron solinan, sitä usein kuuntelin,
kun kesäilloin aitassa sen äänen nukahtin.
Tai Laotokalta kohinaa, sen myöskin kuulla saan.
Kaikki tämä retkeni saa minut muistamaan.

Karjankello kalkahtaa, se tuttu ääni on,
ilman sitä olisikin vähän onneton.
Kesän äänet toisetkin korvissani kuulen,
ne kantautuvat lähelleni kanssa kesätuulen.

Ilman käen kukuntaa turhaksi jäis retki,
sitä siinä kuuntelen, tää on kuin juhlahetki.
Vielä sirenien tuoksuun tuntee nyt saan,
kun lämmin iltatuuli sen luokseen kuljettaa.

Näin päättyy retki, jonka unelmissain tein,
sinne mukanani kaikki vanhat muistot vein.
Ei pihaa enää olekaan, se hävitetty on,
ne kuvat kovat jääneetkin vain muiston sokkeloon.

Ne siellä säilyy ikuisen, niitä usein muistelen
ja pihapiiriin ääniä myös joskus kuuntelen,
ja vuodet vaikka kuluvatkin, haittaa yhtään ei,
unelmissain sinne nytkin askeleen vie.

LAURA KIVISTÖ

Pusan pikkuserkukset yrittävät yhdessä

Pikkuserkkuus ei ollut syy yhteisen yrityksen perustamiseen, mutta ei sukulaisuudesta haitaakaan ole ollut, kun **Rami Pusa**, 32, ja **Mika Pusa**, 29, päättivät neljä vuotta sitten laittaa hynttyyt yhteen yrittämisen merkeissä. Ensimmäisen ravintolansa he ostivat kotikunnastaan Hämeenkyröstä, ja nykyisin he isännöivät jo kolme muutakin ravintolaa Pirkanmaalla.

Ravintoloitsijoilla on sukujuuria Pyhäjärvelle: Mikkan vaari on **Alpo Pusa** Pyhäjärveltä, Ramin isoäiti **Kerttu Jokela** samoin.

– Mutta ei sitä työssä ajattele, että toinen on pikkuserkku, kyllä he enemmän ollaan kavereita, Pusa toteavat.

Nuoresta iästään huolimatta heillä on jo pitkä kokemus ravintola-alalta. Rami on ollut alan töissä 15 vuotta, Mika kymmenkunta.

– Olimme välillä samoissa työpaikoissa, kuten Kaijakassa Tampereella, ja muutama vuosi sitten syntyi ajatus perustaa yhteinen yritys. Kun kuultiin huhua, että Venttiili-ravintola Hämeenkyrössä olisi myynnissä, oli omalta kotikylältä helppo aloittaa.

Vuonna 2005 he hankkivat kaksi muuta ravintolaa, Evertonin Viialasta ja Baronin Vammalasta. Viime kesän yrityskauppa toi heidän omistukseensa Hirvi-Pubin Mouhijärven Häijästä. Henkilökuntaa on töissä kaikkiaan kolmisenkymmentä.

Ravintolatoimintaan keskittyneen Simo-Invest Oy:n lisäksi serkuksilla on kaksi muutakin firmaa: Safety Finland tarjoaa järjestys- ja turvallisuuspalveluita, RMP-Tapahtumat organisoii esimerkiksi elokuiset Hämy Vestarit.

Rami ja Mika Pusan kautta hoituvat myös ensi kesän Vpl. Pyhäjärvi -juhlien järjestysmiestöimet Mouhijärvellä.

Vaikka ravintoloiden pyörittäminen on Pusille leivänlähte, he ennakoivat, että turvallisuuspalveluille tulee Suomessa jatkossa entistä enemmän kysyntää.

– Ikävä tosiasia on, että rikollisuus kasvaa. Olemme jo nyt myyneet turvallisuuspalveluita monille liikemiehille ja julkisuuden henkilöille, kertoo Rami.

– Suomalaiset turvamiehet ovat maailmalla hyvässä maineessa, he ovat rehellisiä eivätkä ole lahjoittavissa. Tulisiko tämä jämpä jostain Karjalan perukoilta, heittää Mika.

Molemmat ovat lapsesta asti tiedostaneet karjalaiset juurensa, vaikkakaan karjalaisuus ei heidän elämässään nykypäivänä juuri näy.

– Mutta toki Pyhäjärvelle voisi joskus lähteä käymään.

Karjalan palauttamispuheet sen sijaan eivät heitä kiinnosta.

– Eiköhän Suomella ole omilla asioissaan riittävästi hoitamista.

Mika (vas.) ja Rami Pusa tekevät päivävoroja etupäässä Hämeenkyrön ravintolassaan, mutta viikonloppuisin työpäivä vaihtuu yötyöksi jossain yrityksen neljästä toimipaikasta. Ensi kesänä he huolehtivat Pyhäjärvi-juhlien järjestysmiestöimistä Mouhijärvellä.

”Ei riitä, että avaa vain ovet”

Vaikka serkusten ravintoloista saa syömäpuoltakin, eniten yrittäjät panostavat iltaohjelmaan.

– Asiakkaille ei enää riitä, että ravintola vain avaa ovensa. Kansa vaatii huveja, huomauttaa Rami.

Myös toimipaikkojen ulkonäköön on kiinnitetty huomiota – maaseutupaikkakunnille on haluttu tehdä tasokkaat, yökerhomaiset iltaravintolat, ettei etupäässä 18-30-vuotiaista koostuva asiakaskunta joka viikonloppu pakenisi Tampereelle bailaamaan. Mouhijärven publi on edelleen pubimainen, mutta sielläkin remontti ja savuttomuus ovat jo tehneet tehtävänsä ja kasvattaneet asiakasmäärää.

– Ja terassit kasvattavat vuosi vuodelta suosiotaan. Kun ilmat lämpenevät, väkeä tulee jo alkuillasta, toteaa Mika.

Ravintolaelämä on muuten siirtynyt yhä myöhemmäksi – tai varhaisemmaksi, kuinka vaan. Juhlinta jatkuu viikonvaihteissa aamuneljänä asti.

– Valtaosa väestä tulee vasta puolen yön jälkeen.

Esiintyjäkaarti heidän ravintoloissaan on maan kärkeä. Esimerkiksi perjantaina 11.4. Vammalan Baronissa kansaa villitsi Suomen Euroviisuedustajaksi valittu Teräsbetoni – tosin buukattuna paikalle jo kuukausia aikaisemmin.

– Eturivin artistien keikoista varaukset tehdään puolta vuotta ja vuottakin aiemmin. Riippuu bändistä.

Esiintyjien kirjo on laaja: Simo Investin ravintoloissa käy esiintyjä Kaija Koosta, Topi Sorsakoskelta ja Matti Nykäsestä lähtien. Mitkä sitten ovat ravintoloitsijoiden omat suosikit?

– Uniklubi, Klamydia, Teräsbetoni, Popped, Yö, Lauri Tähkä, Elastinen...

Ravintolakulttuuriin muuttamisesta puhuttaessa siihen oleellisenä kuuluu asiakkaiden käytös. Enää ei juomalasiin rikkoontumisen lattialle näytä illanviettäjiä hätkähtyttävän, ja meno muutenkin on välillä aika vauhdikasta – tulee tappeluja ja portsarit saavat uhkailuja. Tässä viidakkossa on henkilökunnan osattava taitella.

– Meillä on ollut onni, että on saatu hyvää henkilökuntaa töihin, miehet kiittelevät.

Yksi trendi tällä hetkellä on pokeripeluu; näitä turnauksia järjestetään Pusiin ravintoloissa. Karaoke puree edelleen jossain paikassa, toisessa ei. Mitäpä alalla suositaan viiden vuoden päästä?

– Sen kun tietäisin...en sanoisi! myhäilee Mika.

Rami enteilee, että pelienpeluu ravintoloissa lisääntyy.

– Kasinoita ja peliravintoloita tulee Suomeenkin lisää, sitten kun muutkin kuin RAY (Raha-automaattiyhdistys) saavat pelata rahasta.

Yrittäjyys tietää Mika ja Rami Pusalta töitä kuutena päivänä viikossa. Sunnuntain he ovat pyhittäneet vapaapäiväkseen. Arkisin parivaljakko tekee pääsääntöisesti päivävoroja, mutta viikonloppuisin työtuuria kestää yleensä aamuvuoteen asti. Lomia he pitävät pari viikkoa vuodessa.

– Silloin lähdetään ulkomaille ja laitetaan kännykkä kiinni, kommentoi Rami.

Rami Pusalla on vaimo ja 2- ja 4-vuotiaat lapset. Mikan perheeseen kuuluu avopuoliso.

Kanki-Kaikkonen tanssii mainetta

Kulttuuri- ja viihde-elämän saralla pyhäjärveläisyyttä on viime viikot näkyvästi edustanut kansanedustaja **Antti Kaikkonen** (kesk.). Hän lähti ennakkoluulottomasti mukaan television Tanssii Tähtien Kanssa -ohjelmaan, ja on niin itsensä kuin monien muiden yllätykseksi päässyt jatkoan jo kuudesta suorasta lähtöksestä.

Ennen ohjelmaa Antti luonnut itseään ehkä Pohjois-Euroopan jäykimmäksi mieheksi, ja välillä kankeahkosti sujuneet tanssit ovat suoneet hänelle julkisuudessa lisänimen Kanki-Kaikkonen.

Mies on kuitenkin suhtautunut asiaan huumorilla ihmetellen samalla saamaansa kansansuosiota; kilpailun tuomarit olisivat jo useampaan otteeseen äänestäneet Kaikkosen ja parinsa **Satu Markkasen** pois kilpailusta, mutta yleisöäänne ovat saattaneet heidät edelleen ohjelmasarjan jatkoan.

Kuinka Kaikkoselle kävi sunnuntai 20.4. ohjelmassa, oli vielä arvailujen varassa tämän Pyhäjärvi-lehden mennessä painoon.

Joka tapauksessa Antti Kaikkosen sanotaan nousseen monien mielen esikuvaksi, ja kannustaneen suomalaisia miehiä tanssioppeihin ja parketeille.

Toissalautain Antti Kaikkonen ja kihlattu **Satu Taiveaho** naurattivat katsojia televisio-ohjelmassa Uutisvuoto.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Sähläten maailmanmestaruuteen

Rami ja Mika Pusa ovat myös tuoreita maailmanmestareita: Venttiili-Teammille rapsahti tammikuussa hankisählyn maailmanmestaruus. Mitä ihmettä?

No, ihmeen takana olivat miehet itse: he järjestivät Hämeenkyrössä hankisählyn mestaruuskisat, ja niille saatiin MM-status, koska vastaavaa kisaa ei missään muualla ole pidetty.

– Oltiin vähän tyyliä isäntiä, kun oma joukkue voitti, naureskelevat Rami ja Mika.

Maailmanhistorian ensimmäisiin hankisählyn MM-kisoihin otettiin mukaan kahdeksan joukkuetta. Ensi talveksi he suunnittelevat tapahtumalle jo isompaa meiningiä ja markkinointia.

– Kyllä Suomessa pitää

hankisählyn MM-kisat olla, onhan täällä kaikenlaista kilpaa eukonnannosta käynnähtöön ja suojalappaloon.

Vapaa-ajallaan yrittäjät harrastavat muutenkin liikuntaa. He pelaavat vitosdivarissa salibandyä Kyröskosken Ponnin riveissä ja pelailevat jääkiekkoa. Rami tykkää kesäisin harrastaa pesäpalloa ja kuntosalikuu-

rejakin hän välillä ottaa. Mika omistaa lumilaudan, jota tosin tänä talvena ei paljon tullut ulkoiluttua.

Nyt pikkuserkuksilla on työn alla yhteinen projekti: aihiona ostettu 8,5-metrinen hytillinen retkivene odottaa viimeistelyä ja vesille pääsyä.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Rakkas puolisoni, isämme, pappamme ja isopappani

Leino William Rouvinen

* 01.06.1921 Vpl. Pyhäjärvi
† 24.03.2008 Huittinen

Elon päivä painui kohti loppuaan, kaikki hiljeni kuin käyden nukkumaan, sammui silmä niin kuin loiste auringon, ajan kello näyttää, ilta tullut on.

Kaipaushella muistaen

Elma

Marja ja Ville

Antti

Lauri ja Heli

Mervi, Eero ja Maria

Sakari ja Nina

Tapani, Elina ja Elsa

Eija ja Hannu

Anna ja Mikko

Sauli ja Silka

sisarusten lapset perheineen
sukulaiset ja ystävät

*Jo Karjalan kunnalla lehtii puu,
jo Karjalan koivikot tuuhettuu.
Käki kukkuu siellä ja kevät on
vie sinne mun kaihoni pohjat.*

Siunaus toimitettu 11.4.2008.

Lämmän kiitos osanotosta.

Kiitokset Liisa Harjunmaalle, Veteraanien Lauluveljille
ja kaikille Leinon hoitoon osallistuneille.

Kirkonsanoma

Hengellisen elämän hekumaa?

Oletko huomannut, että tällä hetkellä eletään kirkovuoden kuluksa niin sanottua juhlapuoliskoa. Pääsiäisestä on kulunut kauden verran, helatorstai on hetken päästä, eikä hel-luntaakaan siten enää kaukana ole. Kristikunnassa pitäisi siis olla juhlat ylimmillään, eräänlainen hengellisen elämän hekumaa menossa. Juhlan hekumaa kyllä riittää ainakin helatorstain osalle. Sattuahan se päällekkäin vapun juh-linnan kanssa. Mutta näkyykö suurten kirkollisten juhlien merkitys ympäristössämme millään tavalla? Eipä juurikaan. Elämä menee eteenpäin omalla painollaan, mitä se sitten itse kullekin päivässä riippuen merkitsee. Pääsiäisestä, helatorstaista tai helluntaista ja niiden merkityksestä ei kuule puhuttavan ostoskeskusten käytävillä eikä arkikeskusteluissa. Sanomaleh-

distäkin nämä juhlat hu-maa lähinnä juhlamuistoista, joissa kerrotaan kauppojen, postien yms. aukioloajoista juhlapäivänä ja sen aattona. Kouluissa kirkolliset juhlat merkitsevät lähinnä vuosittain toistuvaa vapaata, vaikka opetusohjelman mukaisesti niiden merkitys oppilaille kai selvitetäänkin. Kirkoissa toivottavasti sentään vielä kuulee, miksi kyseisiä juhlia vietetään.

Vai onko tilanne sitten näin koruton, kuin edellä kuvasin?

Meidän luterilaisen kansanluonteeseemme kuuluu, että hengellisistä asioista ei hirvittävästi metellä pidetä. Enemmän pohdiskellaan sisäisesti, mitä pitkäperjantain riistinaulitsemisen tapahtumat ja ylösnousumusamus ihme meille itse kullekin merkitsevät. Tai miten ihmeessä Jeesus

otettiin ylös taivaaseen ja mitä tuolla helatorstain sanomalla siten voisi olla meille annettavanaan? Ja mitä oikeastaan helluntaista tapahtui, kun Pyhä Henki vuodatettiin? Ja mitä helluntain Henki voisi muuta olla kuin heilan kuvajainen ikkunalasissa iltaruskon aikaan?

Miten nämä kristilliset juhlat meitä puhuttelevat ja koskettavat, se saattaa-kin vaihdella ajasta ja elämäntilanteesta riippuen. Aina ne eivät kosketa samalla tavalla, eikä niiden tarvitsekaan. Silti niillä on oma ainutkertainen sanottavansa niin yksilölle kuin yhteisöllekin ajasta aikaan.

Sanotaan, että sydämen hiljaisuudessa Jumala puhuu. Tällainen toteamus on hyvin luterilainen. Ei suurta metellä asian ympärillä, ei barrikadeille nousua eikä voitonjuhlia. Hiljaisia aja-

tuksia tai ajatuksen hiljaisuutta. Keskustelua oman sisimpänsä kanssa ja sitä kautta sen kanssa, joka sisältäni koskettaa. Joskus mahdollisesti hiljaista uskomisen ihmettelyä kirkon penkissä ja ehtoollispöydässä, toisinaan Raamatun tai virsikirjan äärellä. Pieniä sisäisiä rukousheittoja Jumalan puoleen omista asioista tai toisten puolesta. Siinä syntyy huomaamattamme pyhä tila, jossa Jumala lähestyy ihmistä rakastaen ja hoitaen armon ja iankaikisen elämän sanoilla. Ihmistä, siis juuri sinua ja minua.

JOUNI
HARTIKAINEN

Kirjoittaja on vuorotteluvapaalla oleva ja 2,8-vuotiaan Akuheikin päivittäisestä seurasta nauttiva Munkkivuoren seurakunnan kappalainen.

Maanviljelijä Leino Rouvinen

Maanviljelijä Leino Rouvinen menehtyi vaikeaan sairauteen maaliskuun 24. päivänä Huittisten seudun terveydenhuollon kuntayhtymän vuodeosastolla. Hän syntyi 1.6.1921 Viipurin läänin Pyhäjärvellä.

Ahkeran ja aikaansa seuraavan Leinon elämä ei ollut aina helppoa. Nuorena miehenä, talvisodan ja välirauhan aikana, hän osallistui Palokankaalla linnoitustöihin. Jatkosodan ajan hän palveli rintamajoukoissa kaukopartiomiehenä. Monien evakkovaiheiden jälkeen Leino muutti vuonna 1948 äitinsä kanssa Huittisten Loimankylään raivaamaan 6,5 peltotehtaan tilaa. Leino avioitui naapurikylän Elman kanssa tammikuussa 1950. Perheeseen syntyi kolme lasta. Käsiään kätevä Leino rakensi pientilalle asuin- ja talousrakennukset sekä navetan. Tilalla pidettiin lehmä vuoteen 1970 asti. Lihasilaka rakennettiin 1967 ja emakkosikala 1970. Samoihin aikoihin tilaa laajennettiin hankkimalla lisä-maita, peltoa ja metsää.

Tilalla tehty ahkera työ kantoi hedelmää. Sikatalouden kehityksen kärjessä oleva, mutta peltoalaltaan pieneltä tilalta, Huittinen sai hyvin verotuloja. Vaattomalla tavalla hän joskus allekirjoittaneelle to-

tesikin, että kehtaa hoitaa yhteisiä asioita, kun maksaa osuutensa ja omakin talous on kovan työn ja yrittämisen kautta kunnossa. Tämän tekstin kirjoittajana sain tehdä Leinon kanssa yhteistyötä luottamuksellista taloudellisista asioista, joita keskustelua muistelen lämmöllä.

Leinon osallistui aktiivisesti yhteisten asioiden hoitamiseen kotikunnan ja lähi-seudun hyväksi. Kunnalliset luottamustehtävät hän aloitti Loiman koulun johtokunnassa vuonna 1957. Erilaisissa luottamustehtävissä hän toimi 50 vuoden ajan. Hän oli pitkään jäsenenä kunnanhallituksessa, kaupunginhallituksessa, kauppainvaltuutossa ja kaupunginvaltuutossa sekä tekni-seen lautakunnan puheenjohtajana. Leino osallistui myös Huittisten seudun terveydenhuollon kuntayhtymän hallintoon. Hän hoiti liittöhallituksen puheenjohtajan vaativaa tehtävää silloin, kun yhtymä toteutti osasto 2:n laajennuksen. Samalla osastolla hän sai hyvää hoitoa viimeisinä elinpäivinä.

Onnistunut sydänleikkaus vuonna 1985 antoi Leinolle lisää elinvuosia. Hän jatkoi edelleen yhteiskunnallisissa luottamustehtävissä, johti Huittisten Karjalaseuraa, Sydänyhdistystä sekä harrasti hänelle rakastaa kuorolaulua Mieslaulajissa ja Veteraaniveljissä.

Sukulaiset ja ystävät tulemme muistamaan Leinoa kiittollisuudella kaikkien huittislaisten ja lähi-seudun asukkaiden hyväksi tekemästään pitkästä elämäntyöstä.

LASSE LUOTO

Meidän kaikkien Helmi-täti

Pärssisen suku kokoontui Keikyän hautausmaalle iso-isän haudalle. Kuva: Esko Pohjolainen.

Jälleennäkemisen ilo, leppoisa puheensorina ja kaikille yhteisesti kerrotut muistot täyttivät palmusunnuntaina Kinnalan Koukun salin, kun yli 30-henkinen joukko Katri ja Tobias Pärssisen sukuhaaraa oli kokoontunut muistelemaan tätiaan Helmi Pärssistä. Hänen syntymästään tuli 20.3.2008 kuluneeksi 100 vuotta.

*"Aika kuluu, vuodet vierii
jokaikella määränpää,
nuorena tai vanhempana,
aikanaan ennähtää."*

Näin runoil Helmi-täti 1968 Montruan kyläjuhlaan. Hänen oma määräaikansa täyttyi pitkän, monivaiheisen ja rikkaan elämän jälkeen 91-vuotiaana vuonna 1999. Ennen tilaisuutta kävimmekin Helmi-tädin, hänen isänsä ja veljensä Tobiaksen haudalla, jossa

puheen piti Esko Pohjolainen. Kukkalaatit laskettiin tai lähetettiin myös suvun muiden lasten, Liisan, Juhon, Aino ja Emilian haudoille.

Runo jatkui:

*"Elämä ja tehtävät
on meille eteen annettu
sekä vahvoim käsivarsin
joka päivä kannettu."*

Helmi-täti teki työnsä ammattitaitoisena karjanhoitajana ja työemestarina Vpl. Pyhäjärvellä, Raunalla ja Hämeenlinnassa. Mutta me jälkipolvet muistamme häntä ennen kaikkea elämäntehtävästään sekä sisarustensa perheitten, heidän lastensa perheitten että naapureiden ja tuttavien ystävänsä ja tukijana. Vaikka Helmi-tädillä ei ollut omaa perhettä, lapsia hänen sydämessään ja ympärillään riitti! Hän oli valmis anta-

maan aikaansa, olemaan läsnä auttajana ja kuuntelijana lähimmäistensä illoissa ja suruissa. Hänen luokseen oli helppo mennä ja kutsua tädiksi niin kolmen nuoremman polven, kuin esimerkiksi vt. kirkkoheran, nykyisen kansanedustaja Ilkka Kantolan, joka piti tädille puheen 85-vuotispäivillä.

Lukuisat olivat myös ne syntymäpäivät, kyläjuhlat, seurakunnan, ammativäen ja eläkeläisten tilaisuudet, joita Helmi-täti ilahdutti runoillaan ja kronikoillaan. Näistä noin 150 säilyneestä runosta on Matti Pohjolainen kerännyt albumin, jota hän luki tilaisuudessa muistelmiensa ohessa.

*"Tätämmekö paikkamme,
muistammeko kiittää?
Muistammeko kädet ristiin
useasti liittää?"*

*Jokaisesta päivästä
mikä meidät saa
tuntemaan –
et kuinka rakas
on tää Suomen maai!"*

Helmi-tädin kirjoittaman runon jatko kertoo siitä elämän perustasta, joka hänellä oli. Hän ei saarnanut uskoa, vaan oli sitä todeksi Raamatun Martan tavoin, kuten Pentti Rantanen loppupuheessaan mainitsi. Hän ei katkeroitunut elämän menetyksistä, vaan jaksoi iloita vapaasta Suomesta, siitä maksetusta korkeasta hinnasta huolimatta.

Olemme rukousten lapsia, osaammeko jatkaa tätä Helmi-tädin kallista perintöä?

LIISA RANTANEN
Helmi-tädin sisaren
pojan tytär,
jo mummi itsekin

Merkkipäiviä

Taimi Lehtinen täytti 80 vuotta

Tässä hieman muistikuvia Savimäen Pelkosten elämästä Taimi Lehtisen s. Pelkonen 80-vuotispäivän aikoihin. Talven taittuessa kevääksi vuonna 1928, maaliskuun 26. päivänä, saatiin Savimäen Alina ja Paavo Pelkosten perheessä tutustua uuteen tulokkaaseen. 7-vuotias Lauri, 4-vuotias Tuulikki ja 2-vuotias Maija saivat pikkusiskon, joka kastettiin Taimi Kyllikiksi. Seuraavana vuonna syntyi Hilkka ja vuoden päästä Veikko, joka vain yhdeksän päivän ikäisenä saatettiin sisokseen Kaijan ja Tuulikin viereen Pyhäjärven kirkkomaahan.

Taimi sai syntymänsä perheeseen, jossa vallitsi onnellinen, rauhallinen ja turvallinen ilmapiiri. Isä ja äiti olivat ahkeria kodin ihmisiä sekä monin tavoin taitavia ja yritteliäisiä erilaisissa arjen askareissa ja kylän yhteisissä toimissa. Sisarusket muistelevat Savimäen kylän hyvää yhteishenkeä ja naapurisuopaa. Apua saatiin ja annettiin aina tarvittaessa.

Lapset oppivat kunnioittamaan toisia ihmisiä, vanhuksia arvostettiin ja heillä oli erityinen asemansa kyläyhteisössä. Pelkosilla asui äidin äiti Anni Silvennoinen, joka osasi jakaa elämänviisauttaan nuoremmilleen.

Lapset kasvoivat arvostamaan työntekoa. Heidät otettiin usein mukaan päivittäisiin askareisiin. Ahkerointia siivitti ajatus vapaahetkistä ja leikeistä kylän lasten kanssa. Leikkien maailmassa vain mielikuvitus oli rajana.

Tätini muistelevat, kuinka he leikkivät hautajaisia riihihaassa, Huttusen mumolta lainatut mustat vaatteet yllä. Räsnykkeitä haudattiin ja virsii veisattiin. Maija oli pappina ja Huttusen Selma, joka hoiteli lukkarin virkaa, kiipesi urkparvelle eli ladon hirren päälle veisaamaan. Pyhällä ehtoollisella mansikat olivat ehtoollisleipinä ja vesi viininä. Häitään vietettiin. Taimi sai olla morsiamena ja Huttusen Yrjö sulhasena.

Mieluisia ovat myös muistot pikkulottien kokouksista ja leireistä, joita pidettiin Porsaanmäellä Önnensuussa ja Pyhäjärven rannalla Ignatiuksen huvilalla. Ohjaajina olivat

Taimi Lehtinen.

Aini Velling, Aune Paganus ja Maikki Tapanainen. Pikkulotat saivat oppia monia tärkeitä taitoja, joista oli hyötyä naisten elämässä ja tulevissa kotoissa. Taimikin muistaa opineensa leirillä kantapään kautta, että vadelmakiisseli ei onnistu ilman perunajauhoja.

Usein pyhäiltäisiin kylän lapset kokoon tuivat Pelkosten navetan takana olevalle suurelle aholle leikkimään kuurupiilaa ja pelaamaan neljää maalia. Pihapiiri oli täynnä iloa ja naurua, huolta huomisesta ei ollut. Kaikki kuitenkin tiesivät, ettei ollut vastaan sanomista, kun isä-Paavon jykevä hahmo ilmestyi portaille. Kuului ystävällinen, mutta päättäväinen kehoitus: "Omat lapset nukkumaan ja kylä lapset kotiin!" Aina kun leikit olivat hauskimmillaan, ne piti lopettaa.

Karjalan lasten leikit saivat kuitenkin arvaamattoman lopun. Sota katkaisi huolettoman lapsuuden. Ei ollut vastaan sanomista, kun tuli siviiliväestön lähtömääräys 3.12.1939. Taiminkin leikit loppuivat ja koulunkäynti Noitermaan kansakoulussa keskeytyi. Piti jättää rakkaat kotikonut ja suunnata kohti tuntematonta määränpäättä. Taimin ensimmäinen evakomatka päättyi Alavudelle, Sapsalammien kylään, josta Pelkoset saivat yhden huoneen asunon. Perheen lisäksi huoneessa asuivat äidin äiti ja isän sisar, yhteensä seitsemän henkeä. Lauri-veli oli varusmiehenä Vahitiniemessä.

Elämän oli jatkuttava sodan kauhuista huolimatta "vieraalla maalla" kaukana kotoa. Isä-Paavo osti tilan Orimattilasta yhdessä noitermaalaisen Kalle Komosen kanssa ennen kuin

17.6.1941 tuli yleinen liikkennallepano. Pyhäjärvi valloitettiin takaisin 23.8. ja ensimmäiset pyhäjärveläiset palasivat kotiin 1.9. Pelkosten koti Savimäellä oli säilynyt vahingoittomana. Taimi pääsi kotiin helmikuussa 1942. Osa perheestä oli tullut jo aiemmin, mummo, äiti ja Hilkka tulivat maaliskuussa.

Elettiin toivon ja uuden kasvun aikaa. Pelkosten perhekin oli kasvanut. Laurin Toini-vaimo synnytti Tuula-tyttären 6.1.1942. Taimista oli tullut käly ja täti.

Tehtiin työtä ja käytiin koulua. Taimi kävi myös rippikoulua ja sai sen jälkeen kokea hengellisen herätyksen, joka oli hänelle voimakas ja onnellinen elämys.

Elämä Karjalan kunnaila ei saanut jatkaa kauaa. Monet unelmat jäivät toteutumatta, kun lähtökäsky uudelle evakkoilapalele annettiin perjantai-ilta 16.6.1944. Sunnuntai-aamuna oli jätettävä lopulliset jäähyväiset Savimäen kodille.

Taimi oli 16- ja Maija 18-vuotias kun heidän vastuulleen annettiin kahdeksan lehmää ja Pertta-hevonen, joka kantoi varsansa. Pertan kärryissä olivat lypsyvälineet ja muutaman päivän eväät. Määränpää oli Orimattila ja matkaan oli lähdettävä jalkaisin, koska junavaunut olivat tupaten täynnä.

Rantsalmella tytöt erosivat kylän muusta karjankuljetusporukasta. Ero Inkisen Eevasta, naapurin työstä, kuin isosiskosta, oli erityisen raskas. Tuo hetki kirjoitti lohduttoman itkun. Mutta pian oli ryhdyttävä kirjoittamaan Lauri-veljelle ja taas jatkettava matkaa.

Mikkelissä tytöt suojat-

teineen pääsivät junaan ja lähes kuukauden kestänyt matka päättyi Orimattilaan. Uusi elämä sai alkunsa matkan aikana, kun Sisko-varsa syntyi Mikkelin maalaiskunnassa ystävällisen savolaisännän avustuksella. Tytöt saivat osakseen paljon sydämellisyyttä raskaalla taipaleellaan.

Elämää Orimattilassa elettiin karjalaisena suurperheenä. Nuorin Pelkosten evakoista oli Laurin ja Toinin puolivuotias Pertti-vauva, Taimin ensimmäinen kummilapsi.

Oli sopeuduttava uuteen ja katsottava kohti tulevaa: Taimi hyväksyttiin 17-vuotiaana Harjulan opelupolitoon Lahteen, josta hän valmistui opelijaaksi naisten vaatetuslinjalta.

Käsityötaitot ovat vammaankin perintöä Silvennoisen Heikki-äijältä ja kolmelta enolta, jotka kaikki olivat aikanaan taitavia räätäleitä.

Orimattilasta Alina ja Paavo muuttivat tyttäriensä kera Lahteen, jossa kaikki kolme edelleen asuvat.

Taimi työskenteli alkuun opettajansa opeluliiikkeessä ja teki sitemmin tilaus töitä kotonaan. Vaativan ja arvokkaan työn hän teki vuosien saatossa toimimalla omaishoitajana ensin isälleen, myöhemmin kahdelle tädilleen ja äidilleen.

Taimi avioitui vuonna 1981 säkkijärväläisen Kalle Lehtisen kanssa. Sopuisaa yhteiseloa kesti Kallen kuolemaan saakka, vain kahdeksan vuoden ajan.

Taimilla, sydämellisellä ja seuralisella karjalaisella, on aina ollut aikaa hyvälle ystävälle. Ystävät ovat edelleen hänelle kullannarvoisia kansakulkijaita. Hyviä ystäviä Taimi tapaa myös Kristillisten eläkeläisten, Lahden Pyhäjärveläisten ja Kavango-lähetyspiiriläisten kokouksissa.

Taimi-täti on aina ollut vahvasti läsnä meidän serkusten elämässä. Hän on osannut iloita kanssamme ja antaa tukea vaikeina päivinä. Omalla esimerkillään hän on osoittanut että "Jumalan kämmenellä ei pelkää lapsonea." Kun pyysin muutamia läheisiäni kuulemaan Taimia, sain kuulla seuraavanlaisia laatusanoja: herttainen, kiltti, ihmisrakas, hyväntahtoinen, sydämellinen, myötäelävä, viisas, leppoisia, lempeä, lupsakka. Sellainen on tuo meidän Taimi-täitimme, jolle lähettämme lämpöisen ruituksen ja onnen toivoksen!

PÄIVI SEPPÄNEN

Nuijan varresta

Vanhat kirjat talteen

Säätiömme hallituksen viime kokouksessa keskustelimme muun muassa vanhan kirjallisuuden kartoitamisesta. Tarkemmin sanottuna se tarkoittaa sitä, että olisiko lehtemme luki-

Jos on, niin olisiko halukkuutta kerätä ja lahjoittaa sitä vaikkapa Tyrvään seudun museon Vpl. Pyhäjärvi osaston kokoelmiin? Näin olisi tilaisuus saada sellainen aineisto, jota on vielä jäljellä arvoiseensa säilytyspaikkaan ja toisaalta estää niitä joutumasta unohtuiksi tai vielä pahempaa - kulkeutumasta paperinkeräykseen. Kun näin keväällä siivoatte ja tai

järjestelte paikkoja, niin ottakaapa tällainen toivomus huomioon ja myönteisessä tapauksessa kääntäkää luottamuksella säätiömme hallituksen jäsenen puoleen. Yritetään yhdessä kartoittaa ja kerätä talteen ne haalistuneet, ehkä vuosien aikana kulu-neetkin teokset ja muikin kirjallinen materiaali, jota vielä saattaa olla kaappien tai ullakkojen kätöissä. Hyvää kevättä kaikille lehtemme lukijoille!

YRJÖ S.
KAASALAINEN
Hallituksen puheenjohtaja

Apurahoja opiskelijoille

Vpl. Pyhäjärvi - Säätiön yhteydessä toimii viisi eri apurahoja jakavaa rahastoa. Näistä Arvo Kukon rahaston ja perinnerahasto I:n hakuaika päättyy toukokuun loppuun 2008 mennessä.

Säätiön rahastojen yhtenä hakuperusteena on se, että hakijan toisen vanhemman sukujuuret tulee johtaa Vpl. Pyhäjärvelle.

Arvo Kukon rahaston jakoperusteena on, että hakija opiskelee humanistisessa tiedekunnassa tai opiskelee tai tutkii musiikkia. Perinnerahasto I:n jakoperusteena on se, että hakija opiskelee äidinkieltä tai musiikkia. Apurahat voi hakea samalla hakemuksella kummastakin rahastosta ja periaatteen on, että vain toisesta saa ja vain kerran samaan tutkintoon.

Vapaamuotoiset hakemukset tulee molempiin rahastoihin lähettää toukokuun loppuun mennessä osoitteella Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö co. Reino Aikiä Nokkamäentie 256 32700 Huittinen. Sähköpostiosoite on reino.aikia@esnet.fi tai reino.aikia@netti.fi Hakemuksessa tulee selvittää paitsi edellä mainittu sukulaisuussuhde (sukuselvitystä ei tarvita) ja selvitys siitä mitä opiskelee ja missä vaiheessa opiskelua on. Myöskin pankkitilin numero ja yhteyshenkilö on tärkeitä.

Kaikki apurahahakemukset käsitellään 3.7. hallituksen kokouksessa ja apurahat jaetaan Mouhjärven päiväjuhlien yhteydessä 20.7. n. kello 14.00. Apurahan voi noutaa myös lähisukulainen.

Mahdolliset tiedustelut puh. 040- 769 5775 tai edellä mainittuihin sähköposteihin.

Vpl.
Pyhäjärvi-juhlat

Mouhijärvellä
19.-20.7.2008

Syötä vierasta sanal,
siks ko keitto kerkiävi.

Hyväst pietti,
paljo haastettiin,
hyvä jottei syötetty.

Kolme yö peräst
käyvät vieraat ja
tuoriet kalat haisemaa.

Vieras o hyvä ko tulloo,
paremp ko poislähtyö.

Sammatin panssarivaunu ja Syvärin voimalaitos.

Risto Äikiä selosti Äänislinnan valtausta.

Otto-Ville Kuusisen pat-sas Äänisen aukiolla.

Huittisten pojat Aunuksen ja Maaselän taistelupaikoilla

Joukko Huittisten ympäristöstä olevia reserviläisiä **Hannu Korpelan** johdatteluun tutustui viime kesänä Aunuksen ja Venäjän Karjalaan aina Petroskoita, Karhumäkeä ja Poventsaa myöten.

Ajoimme entisten Värttilän, Pälkäjärven ja mar-moristaan kuuluisan Ruskealan pitäjien kautta Sortavalan. Ennen Sortavalaa pysähdyimme kulleroja kasvavan niityn laitaa ja lämmitimme makkarat.

Sortavalan nousu- ja laskukausia

Sortavalassa useimmat meistä olivat käyneet aikaisemmin, joten tällä kertaa tyydyimme tekemään kattavan kiertokävelyn tässä vanhassa suomalaisessa kaupungissa, joka oli saanut kaupunkioikeudet ensimmäisen kerran 1634. Kaupungin kehitys pysähtyi kuitenkin 1700-luvulle mentäessä ja niinpä kaupunki menetti kaupunkioikeudet 1721 saaden ne kuitenkin uudestaan 1783. Ratkaiseva käännekohta kaupungin kehitykseen tapahtui kuitenkin vasta 1812, kun Viipurin läänin siirrettiin Pietarin hallinnollisesta alaisuudesta muun Suomen yhteyteen. Kaupunki rakennettiin käytännöllisesti katsoen kokonaan uudestaan.

Sortavalan viimeinen 80 vuotta kestänyt nousukausi käynnistyi henkisesti alalla. 1864 aloitti toimintansa yksityisen Herman ja Elisabet Hallonbladin perustamana Kymölin kansakoulu, joka muuttui seminaariksi 1880. Eri puolilta

maata kotoisin olevat opiskelijat hakeutuivat seminaariin oppilaaksi. Huittislaittina seminaari oli sikäli merkittävä, että Rajalain kylästä kotoisin oleva heräsalonen pääsi seminaarin rehtoriksi 1920-luvulla.

Taloudellisen kehityksen ja nousun merkkipaaluun voidaan pitää 1894 valmistunutta Karjalan rataa, joka kulki Viipurista Sortavalan kautta Joensuuhun. Helylän kaupunginosaan perustettiin 1881 koulukalustetehtas, joka valmisti muun muassa pulpetteja. Ennen sotia varsinaisessa Sortavalan kaupungissa oli asukkaita 4263 ja esikaupungeissa 4467, yhteensä siis 8720. Ympäriällä olevassa Sortavalan maalaiskunnassa asukkaita oli noin 20 000. Vakkosalmen laululava oli kuuluisa kesäisten laulujuhlien pitopaikka.

Nykyisessä Sortavalassa ja Helylässä asukkaita on noin 25 000. Runsaasti Suomen aikaisia vanhoja rakennuksia oli vielä jäljellä. Valamon luostari kuului aikoinaan Sortavalan maalaiskuntaan ja luostari on nykyisin toiminnassa ja sinne pääsee esimerkiksi Sortavalan satamasta.

Sortavalan asemesta yövyimme Pitkärännassa, joka aikoinaan oli kuulunut Impilahden pitäjään. Sinne matkatessa ohitimme Harlun pitäjän ja Läs-kelän voimalaitoksen, joka jo Suomen aikana oli ollut varsin merkittävä sähköntuottaja. Kaupunkimainen Pitkäranta asutti nykyisin rajojensa sisäpuolelle 13 200 asukasta. Suomen ai-

kana Impilahti oli varsin suuri pitäjä, sillä siellä oli aikoinaan 14 500 asukasta, joista puolet oli ortodokseja ja puolet luterilaisia.

Kohti Petroskoita

Seuraavana aamuna palasimme tuloreittiämme hie-man takaisin Koirinojan suuntaan, josta käännyimme kohden Suojärven tietä suuntana Petroskoi. Pysähdyimme Koirinojalla sijaitsevalle Surun ristille, joka oli pystytetty vuonna 2000. Muistomerkki on yhteinen suomalaisten ja venäläisten talvisodan muistomerkki. Viisimetritinen monumentti on hyvin vaikuttava kaksine ihmisfiguureineen. Sen vieressä on laatta, jonka teksti alkaa sanoilla ”1939-1940 Venäjä ja Suomi, kaksi sisarusta. Suomi ja Venäjä, kaksi äitiä (jne).” Lähellä sijaitsevat Lemmetin motin alueet eivät kaikkia suomalaisten veteraanit t oikein ole sulattaneet muistomerkkin sanomaa. Lemmetin motissa everstit Autti ja Hannuksela johtivat operaatiota, jossa venäläisiä kaatui tuhansittain suomalaisten kaatuneiden määrän jäädessä vain 38 vainajaan. Surun ristin ympäristöön oli alun perin rakennettu näyttävät wc-tilat turisteja varten, mutta jo ensimmäisenä syksynä kaikki irrallinen oli alueelta viety pois.

Käännyimme uudelle Prääsään johtavalle tielle. Alkumatkan ajelimme entistä Salmin pitäjää. Entinen Suomen ja Venäjän raja oli huomaamattomasti tällä välillä Käsnäselästä eteenpäin. Käsnäselän,

Kolatselän ja Palalahden kautta saavuimme Vieljärvelle pysähtyen aina välillä pienten maalaishäyrien kauppoihin ostoksia tehden ja paikallisia karjalain kieltä puhuvien ihmisten kanssa tarinoiden.

Tämän jälkeen alkoikin siihen asti kohtalaisen hyväkuntoinen tie muuttua tyyppillisemmäksi venäläisten tieksi, jota jatkuikin sitten aina Prääsään asti. Tällä käänsimme automme kohden pohjoista ja ajoimme Petroskoiin-Aunuksen parempikuntoista tietä Petroskoihin, eli sodanaikaisena suomalaisille tutuksi tulleetse Äänislinnaan. Päivän aikana majuri evp. **Risto Äikiä** selosti suomalaisten 1.10.1941 toteutamaa valtausta Äänislinnaan ja valtausta edeltäneitä kovia ja vaikeissa maastoissa suoritetuita taisteluita.

Illalla tutustuttiin 280 000 asukkaan Petroskoihin. Kaikesta huomasin, että tämä kaupunki oli Venäjän Karjalan pääkaupunki. Ihmisiä oli paljon ja kadut leveitä. Saimme matkapaasta lukea, että Petroskoi on ainoa ulkomainen kaupunki, missä Suomen kieli on yksi virallisista kielistä. Karjalaa puhuvia kaupunkilaisia on tällä hetkellä 79 000 henkilöä. Suomea puhuvia on yli 20 000 ja vepsän taitajia 6000 – valtaväestöä eli venäjää puhuvia on kuitenkin 73 prosenttia.

1703 perustettu kaupunki hiipui viime vuosisadan vaihteessa, mutta alkoi uuden kasvunsa ja Petroskoista muodostui 1820-luvulla Karjalan työkommuunin pääkaupunki. Alkuaan Petroskoi oli tykkejä valmistava kaupunki, mutta Pohjan sodan jälkeen tämä toiminta hiljeni. Kahden eri kiertokävelyn aikana tutustuimme kaupungin nähtävyyksiin autossa istuen ja katsoen museot ja kirkot vain ulkopäin.

Karhumäki, Kontupohja ja Poventsaa

Ennen lähtöä kohti Karhumäkeä, Kontupohjaa ja Poventsaa kokoonnuimme Äänisen rannalla sijaitsevan aukion keskellä 1973 pystytetyn Otto-Ville Kuusisen mahtavan patsaan äärelle yhteiskuvan. Ajelimme kohtalaisen heikkokuntoisista mutta kuitenkin kes-

topäällysteisiä teitä pitkin eteenpäin.

Kontupohjan pohjoispuolella hyvänä oppaana toiminut autonkuljettaja **Veijo Pyysalo** johdatteli meidät 1997 löytyneeseen Stalinin uhrien joukkohautausmaalle, jonne 236 joukkohautaan oli kätetty 1937-1938 lähes 10 000 vainajaa (tieto tapettujen määrästä vaihtelee ajankohdasta riippuen), jotka edustivat 58 kansallisuutta (venäläisiä, karjalaisia, suomalaisia, ukrainalaisia, valkovenäläisiä, tataareja, udmureja, juutalaisia, romaneja, saksalaisia, puolalaisia ym.). Vierailu tällä 10 hehtaarin suuruisella metsähaudausmaalla teki vaikutuksen meihin matkalaisiin ja näimme monia kymmeniä omaisten pystyttämiä muistoreitejä. Suurena yhteisenä muistomerkkinä oli paikalla hirsinen Pyhän Yrjänän tsasouna, jonka sisällä olevassa pakussa kirjasiin eli kaikkien tietoon saatujen vainajien nimet. Osa kyseisistä vainajista oli Solovetskin vankisaaren asukkaita ja 1110 entisen vangin sukunimet on saatu selvitettyä. Lisäksi teloitussakirjoista on saatu selville 4514 Karjalan karkotetun asukkaan nimet. Lähikyläisten asukkaiden nimiä on saatu selville 900, mutta osa oli myös Suomesta ja Amerikasta paremman elämän toivossa 1920-1930-luvulla muuttaneita siirtolaisia.

Lokakuussa 1998 paljastettiin petroskoi-laisen kuvanveistäjän **Grigori Salupin** veistämä graniittipaasi, jossa on kokokuva ja kirjoitus ”Tässä metsikössä Sandarmoh joukkomurhapaikassa vuosina 1934-1941 on tapettu yli 7 tuhatta syytöntä ihmistä, Karjalan asukkaita, Belbaltlannasta vangittuja ja karkotettuja Solovetskin keskistysleirin vankeja. Muistakaa meitä ihmiset! Älkää tappako toisianne.”

Ohitimme teollistuneen Kontupohjan kaupungin, jossa asukkaita tällä hetkellä noin 35 000. Kaupungin suurin työnantaja on jo 1928 toimintansa aloittanut paperitehdas. Muistimme kuinka 2006 tässä kaupungissa puhkesivat levottomuudet eräissä ravintoloissa, jossa tappelussa kak-

si kontupohjalaista sai surmansa. Levottomuudet aiheutti Kontupohjassa erilaista liiketoimintaa harjoittavien kaukasialaisten toiminta, ja heitä yritettiin karkottaa kaupungista pois. Vakituiset asukkaat pelkäsivät siirtolaisten valtaavan palvelu- ja työpaikkoja.

Matkamme jatkuessa Kontupohjasta pohjoiseen matkaseurueen jäsen **Uuno Kulmala** esitelmöi suomalaisen sotilaiden sotatoimista Karhumäen-Povensan rintamalla. Hyökkäys kohti Karhumäkeä alkoi lokakuussa 1941 Petroskoiin valtauksen jälkeen ja taistelut kestivät yli kaksi kuukautta. Eri vaiheissa kahden armeijakunnan johdossa oli neljä divisioonaa ja neljä prikaatia. Karhumäki vallattiin 5.12.1941 ja Povensaa päivää myöhemmin. Tämän jälkeen joukot asettuivatkin Maaselän kannaksen puolustukseen.

Itse Karhumäen kaupunkiin tutustuimme varsin pikaisesti. Karhumäen rautatieasema näkyi olevan entisellä paikallaan. Asukkaita kaupungissa on tällä hetkellä 16 600. Kaupungissa on runsaasti puunjalostusteollisuutta. Kaupunki on perustettu 1938 ja kaupungin liepeillä on suomalaisten kallioiden louhimia puolustuslinjoja. Karhumäellä sijaitsee suuri jokiasatama. Kaupungissa järjestetään Seesjärven laulujuhlat ja joulukavutien hiihtotapahtuma **Fjeodor Terentjevin** kunniaksi. Suomessa Sotkamo on Karhumäen ystäväseurakunta. Todettiin, että lyhyntä tietä Petroskoiin ja Karhumäen väli on 115 kilometriä. Karhumäestä on puolestaan 26 kilometriä Povensaan.

Retkikuntamme pysähtyi Stalinin kanavan toiselle puolelle, josta joukot olivat aikoinaan edenneet vielä 10 kilometriä eteenpäin. Paikastaan Äänisjärven pohjoisrannassa ja itäisellä paikalla mihin suomalaiset joukot etenevät. Saimme tietää että nykyiseltä nimeltään Viennanmeren-Itämeren kanavan pituus on 227 kilometriä ja siinä on 19 sulkua. Kanava rakennettiin 1931-1933. Kanavan rakentamiseen osallistui satojatuhansia vankeja, joista eräiden tietojen mukaan 100 000 menehtyi. Kanavalla oli ai-

Karjalaiskylää Kotkatjärven.

koinaan varsin suuri merkitys, sillä se lyhensi vesitietä Pietarista Vienanmerelle 4000 kilometriä.

Suomalaiset joukot valtasivat Povenstans 6. joulukuuta 1941. Ajoimme vielä muutaman kilometrin pohjoiseen kanavan varta. Sulut näkyivät kauempana kanavalla. Pysähdyimme pienen kylän, jossa karjalaa puhuvat mummut surivat viimeistä päivää auki olevan kaupan lopettamista.

Povenstans keskustassa etsimme hetken aikaa jo aikaisemmilta reissuilta tuttua Povenstans-Maaselän taistelujen muistomerkkiä ja kysymällähän sekin löytyi. Aikoinaan tällä samalla paikalla Mannerheim oli tutustunut jatkosodan taisteluihin. Vihollisen luoti oli jo suunnattu häneen kohden. Vieressä kulkeva kapteeni huomasi asian ja tönäsi marskin sivuun saaden itse osuman kateensa. Marsalkka selvisi tilanteesta nopeasti ja kysyi "sattui ko majuriin pahasti" – se oli varmasti yksi nopeimpia upseerilyennyksiä.

Paluumatka tehtiin takaisin Petroskoihin samaa reittiä.

Sammatuksen kylän panssivauunu

Hyvin nukuin yön jälkeen suuntasimme matkamme tulomatkalla jo tutuksi tullutta Prässää kohti, josta Aunuksen Pyhäjärven, Simaniston ja Keskojärven kautta kohti Kotkaselkää, jossa meidän oli määrä pysähtyä piirakkakahville. Aiheutimme melkoisen mylläkän, kun olimmekin sovittua ajastamme pari tuntia edellä. Kaikki kylän mummon olivat vasta leipomassa piirakoita emmekä niitä ehtineet odottaa. Haikena talon isäntä katsoi meidän porvarien perään, kun jatkoimme matkaa, ja niinpä Aunuksen kaupunkia tuli hetken kuluttua eteemme.

Kookas keltatähtinen hotellirakennus oli kaupungin hyvä tunnuskuva. Asukkaita Aunuksen kaupungissa on tällä hetkellä matkappaan mukaan 11 400, joista karjalaisia 60 prosenttia, suomalaisia 10 prosenttia. Kaupungin laidalla on runsaasti sahateollisuutta. Aunuksen kaupunki on saanut kaupunkioikeudet jo 1649, joten se on siis jo vanha venäläinen kaupunki. Matka jatkui ja ensimmäisenä varsinaisena pysähdyspaikka oli Sammatuksen kylä, jossa paikallisen suomen puhuvan oppaan **Vasilli Tarasovin** kertomana kuulin jatkosodan aikaisesta suomalaiskaudesta kylässä. Vasilli muisti vielä suomalaisten opettajien nimiä. **Pekka Lehtinen** oli jo hieman aikaisemmin kertonut venäläisten panssarivaunun ominaisuuksista. Nyt näimme omin silmin suomalaisten mällel tuhoaman vaunun. "Tässä on HÄN!" esitteli Vasilli muistomerkkiä. Karjalan mummut lah-

joittivat meille piirakoita, joita nautimme keittämämme kahvin kanssa. Vastalahjana annoimme Vasillille pienen rahasumman ja mummoille kahvipaketteja. Parilla työtä vieroksuvalle nuorehkolle miehelle annoimme ohjeen hakeutua mahdollisimman pian töihin ja jättää ryyppäämisen vähemmälle.

Historian tietoihin ja jatkosodan veteraanien vaiheista kertovien tietojen pohjalta Lehtinen kertoi panssarintorjuntatyöskentelyn uusien panssarikauhujen ja -nyrkien ansiosta vaunuja tuhoutuneita satoja. Parhaiten kunnostautui tuhoamisessa alikersantti **Toivo Ilomäki**, joka yksinään tuhosi vaunun ampujana 22 vaunua. (Hyvä kirja on Matti Koskimaa Syväriltä Nettiärvälle, Huittisten kirjasto hylly 92.73).

Syväri-Lotinanpeltoa

Parin tunnin ajomatkan jälkeen eteemme avautui Syvärin mahtava jo ki, joka johdattelaa Äänisen vedet Laatokkaan. Totesimme monien huittislaisten taistelleiden jatkosodan aikana Syvärin ja Petroskoin välisellä alueella. Taistelupaikkoina muisteltiin muun muassa Jandebajoki ja Syvärinkaupunki. Syvärinjoen pituus on 224 kilometriä, ja sitä pitkin kulkevat melkoiset matkustajalähdet. Ajoimme Syvärin eteläpuolta aina voimalaitokselle asti. Palattuamme takaisin jokivartta suuntasimme matkamme kohden Lotinapelta, jossa kohdin suomalaiset joukot olivat Syvärin eteläpuolella.

Matkamme jatkui tämän jälkeen kohden Pietaria ja Terijokea. Liikenne oli varsin vilkasta ruuhkautuen kerran pahan kolarin johdosta. Nopean kiertotien ansiosta sivuutimme kolaripaikan. Jätimme tällä kertaa Pietarin kokonaan väliin ja ajoimme ohitustietä pitkin suoraan Terijoelle. Seuraavana aamuna virkeänä heräsimme yhdessä korealaisen turistien kanssa aamupalalle. Monet suuri kokeiset seurueemme jäsenet saivat ihailtavia katseita. Siskäläisen uskomuksen mukaan isokokoisien hyväntuulisen henkilön näkeminen tuo hyvää onnea.

Tulomatkalla tapahtui Kannaksen kautta Viipuriin. Jatkoimme nopeasti ennen ruuhkia rajalle ja tulliin, josta selvisimme noin puolesta tunnissa. Pitkä ja rakas viisipäiväinen turistimatka oli takanamme. Moni asia matkan varrelta jäi mieltä askarruttamaan, jopa niin, että eri lähdekirjallisuudesta varmasti etsitään lisää tietoa. Matkaseurueeseen kuului useita Vpl. Pyhäjärvi-lehden lukijoita ja heistä Risto Äikiä, Uno Kulmala, Pekka Lehtinen ja Reino Äikiä pitivät matkan aikana etukäteen valmisteluja esityksiä.

REINO ÄIKIÄ

Lappi liekeissä -seminaari Turussa

Saksalaiset Lapissa vapauttivat suomalaisjoukkoja Karjalaan

Turun suomenkielisessä työväenopistossa järjestettiin Lappi liekeissä -seminaari viime marraskuussa yhteistyössä opiston ja Turun Yliopiston poliittisen historian laitoksen kanssa. Päivän aikana kuultiin tutkijoiden esitelmiä sodan taustoista, aikalaisten kokemuksia elämästä saksalaisten rinnalla ja kertomuksia evakkomatkista.

Opiston rehtori, KT **Ilkka Virta** totesi tapahtuman olleen jatkoa opiston sota-aikaa käsittelevien seminaarien sarjaan.

– Aikaisemmin olemme käsitelleet mm. Viipurin kohtaloa, Lotta Svärd -järjestöä ja vuosi sitten kuulin suomalaisen ja venäläisten tutkijoiden tulintoja talvi- ja jatkosodasta. Keväällä on suunnitelmassa pitää evakkoja käsittelevä seminaari, valaisi Ilkka Virta, jonka omat juuret juontavat äidin puolelta Viipuriin.

Ruotsiin ja Pohjanmaalle

Yhteensä Pohjois-Suomesta evakuoitiin yli 100 000 henkilöä ja 51000 kotieläintä, yli 50 000 henkilöä siirtyi Ruotsiin. Heihin kuului YM, psykologi **Vappu Hietanen** Rovaniemeltä, joka muisteli asukkaiden tiedossa olleen, että evakkoon lähtö tulee.

– Kansa pelkäsi, että, kuten silloin sanottiin, ryssä tulee. Kun sitten Ruotsiin lähtö tuli, 10-vuotiaan lapsen mielessä oli, että siellä odottavat karamellit ja suklaat. Meidän evakkoyhteisömme sijoitettiin Agnäsän kunnan rukoushuoneeseen. Meillä oli siellä hyvä olla. Isommissa leireissä tapahtui lasten sairastumisia. Muistan nähneeni kuvan, missä oli 16 pientä arkkua, muisteli Vappu Hietanen.

Lähes puolet Lapin asukkaista evakuoitiin Pohjois- ja Keskipohjanmaalle. Liikenneväylät olivat saksalaisten hallussa ja saksalaisten kolonnat täyttivät pohjoiseen vievät tiät. Kunnallisen neuvos **Aira Tikkanen** kertoi perheensä neljä kuukautta kestäneestä evakko-reissusta Pösiolta Sieviin Keski-Pohjanmaalle.

Ruokatauolla vasemmalta Eero Elfvingen, Ilkka Virta (Viipuri) ja aiheen ideoinut Esko Ahola (Räisälä).

– Jatkosodan aikana oli eletty saksalaisten kanssa rinnakkain, mutta koko kesä 1944 oli huhuttu evakkoon lähdöstä. Matkaan lähdettiin kävellen, koska autot tarvittiin arkistojen siirtoon. Vastan tuli koko ajan saksalaisia joukkoja, joten matkaan kuului kaksi viikkoa, muisteli Aira Tikkanen.

Hän kertoi, että evakkokylässä ei tahtonut ravintoa riittää, kun väkimäärä oli kasvanut. Erilaisten kulttuurien kohtaaminen vaati totuttelua ja sopeutumista. Niinpä koti-ikävä ajoi jo marraskuussa kotiin uhmaamaan olosuhteita ja miinavaaraa.

Lappi liekeihin

Päivän aikana tuli esiin, että Lapin sota oli osa suurvaltapoliittikkaa. Saksalaiset olivat jo pitkään valmistelleet poistumistaan maasta, Neuvostoliitto vain joutui sitä toteuttamaan aselevon Suomen kanssa. Saksalaisjoukkojen poistaminen piti vain tehdä asevoimin, ettei se olisi käynyt verettömästi ja liian joutuisasti. Neuvostoliiton tavoite oli sitoa 200 000 saksalaista pohjoiseen, pois Berliinin puolustuksesta. Tosin sitäkin tärkeämpänä pidettiin suomalaisjoukkojen alasajoa, joten Lapin sota jäi nuorten ikäluokkien harteille.

Suomi teki aselevon Neu-

vostoliiton kanssa 4.9.1944. Aselepoehtojen mukaan maassamme olleiden saksalaisten joukkojen oli poistuttava Suomesta 15.9. mennessä. Sekä suomalaiset että saksalaiset pyrkivät syyskuussa 1944 välttämään turhia tappioita. Syysmanövereiksi kutsuttuna aikana saksalaiset ilmoittivat milloin he vetäytyvät nimetyltä paikkakunnalta ja parin päivän kuluttua suomalaiset ottivat alueen haltuunsa.

Neuvostoliitto kiinnitti voimakkaasti huomiota suomalaisten hitaaseen toimintaan. Valvontakomissio jätti Suomelle uhkavaatimuksen hyökkäystoimien aloittamisesta saksalaisia vastaan. Juuri sopivaan aikaan määräsi Suomen pohjoisia joukkoja johtanut kenraaliluutnantti Hjalmar Siilasvuo omapäisesti tekeään maihinnousun Tornioon. Tämä tapahtuma 1.10.1944 oli kipinä, mikä sytytti Lapin liekkeihin.

Suomalaisia vapautui Karjalan alueelle

Oulun yliopiston ja maanpuolustuskorkeakoulun sotahistorian dosentti, FT **Eero Elfvingen** valaisi yleisölle Lapin sodan taisteluja. Hän totesi Suomella olevan syytä olla kiitollisia saksalaisille, jotka vastasivat jatkosodan aikana noin puolen Suomen puolustuksesta Oulujoki-linjan ylä-

puolella.

– Jos Pohjois-Suomen alue olisi ollut suomalaisten vastuulla, miten olisi siirretty joukkoja Karjalaan, pohti Elfvingen.

Hän totesi, että keskinäiset suhteet olivat kolmen vuoden ajan hyvät. Suomen solmima erillisrauha olikin saksalaisille järkyttävä ylläty.

– Tornion maihinnousun jälkeen seudulla käytiin Lapin sodan suurimmat taistelut. Hetkeä aikaisemmin aseveljinä olleita saksalaisia ei kuitenkaan aina pidetty pahana vihollisena. Ovatpa jotkut veteraanit kertoneet ampuneensa mielummin ohi, valaisi Elfvingen.

Poltetun maan takia kun vuoksi saksalaisten moottoroidut joukot etenivät sujuvammin, kuin perässä tulevat suomalaiset, joiden oli siltojen ja ehjien teiden sijaan kuljettava vaikeakulkuista ja miinoitettua maastoa pitkin. Tutkijoiden mukaan saksalaisjoukot ja materiaali poistui Lapista niin ripeästi kuin niissä olosuhteissa oli mahdollista.

Viimeiset saksalaiset poistuivat Suomen alueelta 27. huhtikuuta, minkä jälkeen Suomi katsoi sodan tosiasialisesti päättyneeksi. Päivää on vietetty vuodesta 1987 kansallisenä veteraanipäivänä.

KULLERVO HUPPUNEN

Veteraaneja vielä 75 000

Suomen Sotaveteraaniliiton mukaan vuosina 1939-1945 sotiin osallistuneita veteraaneja on elossa vielä 75 000, ja keski-ikä heillä on 86 vuotta.

Maaliskuu alussa käynnistyi perinteinen lista- ja lipaskeräys veteraanien hyväksi, suojelijanaan emeri-

tuspuheenjohtaja **Paavo Lipponen**. Keräystuotot käytetään helpottamaan sodista palanneiden miesten ja naisten päivittäistä elämää. Tuoton välittävät perille valtakunnalliset veteraanijärjestöt: Sotainvalidien Veljesliitto, Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintama-

veteraaniliitto, Rintama-naisten Liitto sekä Kaatuneitten Omaisten Liitto.

Valtakunnallista veteraanipäivän juhlaa vietetään tänä vuonna Kouvolassa 27.4. Päijuhlaa edeltää viihdeellinen aseveli-ilta lauantaina 26.4.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

*Fuhtel Vapaus
all minnas muistaa*

Teema on "Vapaus muistaa". Lyhyt ja ytimekäs lause haluaa antaa jokaiselle suomalaiselle ajattelamisen aihetta – olemme vapaita sen ansiosta, mitä sotaveteraanit ovat maamme hyväksi tehneet.

Kansalaissodan tapahtumia 1918

– Heikki Hiiri kertoo II

Viime numerossa alkaneen jutun toinen ja samalla viimeinen osa kertoo Heikki Hiiren kokemuksista kansalaissodassa.

Hiekkamäen taistelu ylivoimaista vihollista vastaan

Vapaussodan taistelut jatkuivat yli talven. Olimme valvoneet kolme vuorokautta ja menimme illalla klo 23 aikaan nukkumaan. Heräsimme aamulla klo 8 aikaan ja söimme, keitimme tsjut ja tytöt toivat lypsylämpimintä aamumaitoa.

Tämän jälkeen lähdimme hiihtämään Valkjärvelle, jossa olimme klo 10 aikaan. Punaisten olivat tulleet alueelle takaisin ja aamulla 400 punaista hyökkäsi yli lahden kohti Veikkolan hovia. Hyökkäyksen seurauksen muutamia kymmeniä valkoisia joutui perääntymään 800 metriä leveän järven lahden ylitse. Tulimme kirkon korkeaan mäkeen seuraamaan tapahtumia ”kuin tauluna” Valkjärven ympäristössä. Vasemmalla sivulla toisen järven päästä, Hiekkamäessä, oli 18 miestä valkoisia kenttävartiosta. Tuolloin arviolta 350–400 punaista hyökkäsi tykin ja kuuden konekiväärin kanssa Hiekkamäkeä kohti, jolloin nuo 18 miestä joutuivat perääntymään. Katselimme kirkon mäeltä, kun punaisten sadat miehet levisivät valtavana maassa alueelle ja kylän taloihin. Karkuun lähteneet 18 valkoista hiihtivät suoraan lahden poikki Siparilan kylään.

Ilmoittauduimme rintamakomentaja, jääkäriluutnantti Ashanille ja kerroin joukkueeni olevan paikalle ja käytettävissä. Hän sanoi, että punaiset ovat Hiekkamäellä, minkä olimme jo itsekin havainneet. Hän näytti kartasta oikealla sijaitsevan Kokkomäen, joka oli alueen korkein mäki ja jonka rinteessä oli yksi talo. Mäen rinteessä oli myös metsää. Jääkäriluutnantti Ashan antoi joukkueelleni tehtäväksi miehittää Kokkomäen ja lupasi antaa mukamme oppaan. Hän kertoi olevan todennäköistä, että punaiset yrittävät Valkjärven kirkolle tai tielle, jota me menimme Nurmijärven kautta Kiviniemeen. Ashan sanoi, että joukkueeni ei todennäköisesti jaksaisi kovin kauan pitää asemaa,

mutta pitäisimme asemat niin kauan kuin jaksamme, minkä jälkeen lähtisimme perääntymään Nurmijärven suuntaan. Tehtävämme oli siis ottaa Kokkomäki huostaamme. Järven rannan, kirkonmäen ja rantakylän, Siparilan kylän välillä oli pohjoiskarjalaisjoukkue jääkäri Lampelan johdolla. Lampelan joukkue miehitti rantaa ja he olivat ensimmäisinä ottamassa vastaan kirkonmäelle yrittäviä punaisia.

Jätin joukkueeni mäen rintaan, metsän suojaan, ja hiihdin opas Vuohelaisen sekä lähettinä toimineen Martti Ilvosen kanssa Kokkomäellä olevan talon luo. Navetan seinustan edustalta kuuntelimme ja katsoimme, kun punaiset elämoivät ja miehittivät edelleen Hiekkamäkeä. Hiekkamäen matalammalla puolella oli kolmen talon ryhmä, jota sanottiin Taavettilaksi. Paikalla oli myös notko, jossa oli pieni, suolta tuleva oja. Kokkomäen puoleisella rinteellä oli saken koivumetsä, parisataa metriä leveä vyöhyke. Nurmijärven tie kiersi Kokkomäen takana. Äkkiä punaiset alkoivat ampuu kahdella konekiväärillä. Kuulin, kun joku ”piukki” navetan kiviseinään ja kysyin, että mikä tuo on? Aikaisemmissa parissa taisteluissa kokemusta saanut opas Vuohelainen varoitti minua ja käski pois konekivääritulituksen edestä. Olin valkeassa puvussani mustaa navetan seinää vasten kuin elävä maalitaulu. No en hän minä lähtenyt mihinkään, koska etäisyyttä oli lähes 800 metriä. ”Paukkakoot vaa”, eivät ne nii etäältä osu”, sanoi. Punaisilla oli myös räjähtäviä, ”tuntum-kuulia”, jotka räjähtelivät seinään osuessaan. Yht’äkkiä kuitenkin kuului kova humahdus ja jyrähdys. Opas Vuohelainen loi heti navetan seinän viereen maahan ja huusi meille: ”Hetimit maahan, ne ampuvat tykillä!” Laukaus oli osunut lähellä olevaan riiheen, jonka kattopäreet sinkoilivat ympäriinsä. Kiersimme ison kivinavetan kulman taakse, kuuleen kulman suojaan, josta punaiset eivät enää nähneet meitä. Tämän jälkeen punaiset ampuivat vielä kahdeksan kranaattia mäkeen, minkä jälkeen tulitus hetkeksi loppui.

Opas Vuohelainen lähetti pois alon järjestelmään Kokkomäen puolustusta. Jokaiselle ketjussa olevalle miehelle annettiin suojainen asemapaikka. Miehet makasivat kuopissa ja paikalla olleen kiviäidan suojissa niin, että jos punaiset lähtisivät tietä pitkin

Lapiomiesten potretti, mikä lieenee vuosi? Heikki Hiiri kuvassa eturivissä toinen oikealta.

liikkeelle, ”suolaisimme” ne asemistamme käsin. Asetin kolmannen ryhmän vasemmalle hiihtämään niin, että punaiset eivät pääsisi taakse. Tuolloin ajattelin, että jos punaisilla olisikin hiihtojoukkue ja he yrittäisivät saartaa meitä. Paikalla oli aukea suo, jota pitkin punaiset voisivat yrittää loukkemme. Asetin parti-on, kaksi miestä harjulle, josta he näkisivät punaisten mahdolliset tulon. Tuolloin oli ”kolmattakymmentä” astetta pakkasta, minkä vuoksi meidän piti liikkua pysyäksemme lämpimänä. ”Eihä se nyt paikoillaan käynt olla” ja pänkin ryhmät ryhmänä kiertämään suksilla Kokkomäkeä. Miehet alkoivat hiihtää vasemmalta Siparilan puolelta, aukealta kumulta. He kiersivät mäen nyyppälän talon takaa, jolloin he eivät olleet punaisten näköpiirissä. Tämän jälkeen ryhmä, johon kuului 9 miestä, hiihti aukealle punaisten näköpiiriin ja laski asemapaikkaansa. Ja kun yksi ryhmä pääsi asemapaikkaan, lähti toinen ryhmä kiertämään samaa lenkkiä. Vaihto tapahtui noin 10 minuutin välein. Teimme samaa hiihtolenkkiä kolmella ryhmällä neljän tunnin ajan pysyäksemme lämpimänä.

Punaisten ampuivat tykillä neljä kranaattia Hiekkamäeltä makasiinin vierestä. Kello 16 aikaan kirkonkylästä tuli loukkemme lähetti sanomaan, että tasan kello 17 oma tykki ampuu viisi kranaattia punaisten tykkiä kohti. Ja kun viimeinen, viides laukaus on ammuttu, oli meidän määrä hyökätä punaisten asemia

kohti. Lampelan joukkue hyökkäsi järven rantaa myöden ja me neuvottelemme hyökkäyssuunnitelmasta. Sanoin Lampelalle, hän voisi tasata joukkueitamme niin, että saisim lisävahvistusta Lampelalta. Sovimme hyökkäävämmä yhtä aikaa. Lampela lupasi tuoda joukkueensa kilometriä lähemmäksi, mutta hän ei saanutkaan joukkuettaan valmiiksi ajoissa. Oma tykkimme ampuu punaisten tykkiä kohti, minkä seurauksena makasiini alkoi palaa.

Varustin oman joukkueeni metsän laitaa aukean reunaan. Viidennen laukauksen jälkeen lähdimme hiihtämään ketjussa, jossa miehet olivat 30–40 metrin välein. Suksilla laskiessamme huusimme kovaa huraa-huutoja! Minä huusin, että ”Kolmas komppania saartaa vasemmalta!”. Ääni kuului tynnessä pakkasäässä pitkälle ja pyysin muiden toistamaan ketjussa saman: ”Kolmas komppania saartaa vasemmalta!”. Ammuimme vain muutamia laukauksia ja hiihdimme punaisia kohti. Punaisten ”luikautti muutaman kerran konekiväärillä vastaan ja läksi”. Yllätykseksemme punaiset lähtivät meitä karkuun! Kun pääsimme Hiekkamäelle, siellä ei ollut enää ketään! He jättivät aseimensa mm. tykin ja kahdeksan kranaattia, 20 ammuslaatikkoa ja leipää. Lisäksi paikalta löytyi neljä korvennettua sikaa, jotka he olivat hakenneet talosta ruuakseen.

Järjestelin toisen ja kol-

mannen ryhmän punaisten takaa-ajoa varten tien haaruudessa Lipolan ja Kivennavan suuntaan sekä Veikkolan suuntaan. Toinen ryhmä lähti Lipolan tietä ja toinen ryhmä Veikkolan tietä punaisten takaa-ajoon. Annoin ohjeet, että ryhmät hiihtäisivät pakenevien punaisten perässä 1–2 kilometrin verran aina silloin tällöin ampuen. Minä jäin yhden ryhmän kanssa valittamaan valttua tykkiä ennen kuin Lampelan joukkue ehti paikalle. Ehdotin Lampelalle, että hyökätään ”samoilla löylyillä” Veikkolaan, jonne oli matkaa vain 3 kilometriä. Jos me olisimme hyökänneet, he olisivat kuumaan käyvät punaiset todennäköisesti lähteneet Veikkolastakin pois. Mutta koska emme hyökänneet, punaiset vahvistivat Veikkolassa asemiaan. Kolme päivää myöhemmin Veikkolan valtausta sitten yritettiin, mutta silloin se epäonnistui. 12 tuntia tapeltiin, mutta meidän piti perääntyä. Kolme miehistämme kuoli ja kolme haavoittui. ”Miunkin joukkueesta Käksälmen poika män, päästä läpi, jäi sin peltoon”.

Saimme vasta maaliskuun lopulla 1918 tietää, että punaiset lähtivät Hiekkamäeltä karkuun, koska he olivat luulleet satojen valkoisten ryhmittyneen ko. alueelle. Ennen Veikkolan valtausta oli kaksi valkijärveläistä tyttöä jäänyt punaisten puolelle, toimien näiden emäntinä. Kun punaisten tappio oli jo hämmäntävässä, päästi yksi Valkjärven poika nämä tytöt karkuun, jotta he eivät joutuisi pulaan ”lopputuli-

Heikki Hiiri.

tyksessä”. Tytöt pääsivät pakenemaan ja omat vartijamme ottivat tytöt vastaan. Tytöt alkoivat toimia meille emäntinä ja kertoivat punaisten sanoneet, että ”450–500 lahtaria hyökkäsi Hiekkamäelle”. Punaisten ovat nähneet, kun metsään oli kerääntynyt valtava miesmäärä. Punaisten näkivät hiihtomme, jota teimme pysyäksemme lämpimänä. Kun ryhmät laskivat rinnettä alas asemiin, punaiset luulivat laskijoiden olleen joka kerta eri taisteluryhmä. Laskiessaan metsän reunaan hiihtäviä valkoisia miehiä yhteen, he ajattelivat, että meidän vihollista vastaan ja pakenevat. Tosiasiassa meidän joukkueessamme oli vain 28 miestä!

Heikki Hiiren vapaussodan viimeinen taistelu

Olin mukana myös vapaussodan viimeisessä taistelussa, kun punaisten rintama murtui ja menimme pitkän rajaa punaisia vastaan. 15.4.1918 meillä oli kompaniassa 96 miestä, kolme joukkuetta, jotka menivät Keski-Kannaksella Muolaan ja Heijoen välille Lavalan järvelle. Punaisten olivat lähteneet karkuun. Punaistilla oli 1500 miestä, 32 tykkiä ja lukuisa määrä konekiväärejä. He lähtivät pakenemaan Venäjälle ja me tulimme sattumalta vastaan. Meille tuli ”erimielisyttä” tien käytöstä, minkä seurauksena punaiset ampuivat yhdellä tykillä, kun olivat saaneet yhden tykin ja 6 konekivääriä aseisiin. Meillä taas oli käytössämme kaksi konekivääriä ja 96 miestä. Taistelu kesti neljä tuntia. Kolme tuntia taistelimme 96 mieheen 1500 punaista vastaan. Taistelun loppupuolella saimme kuitenkin 200 miestä ruotsalaisesta kompaniasta avuksemme. Me olimme sellaisella rinnetiellä ja peltoaukealla, kun taas vastapuoli oli notkelmassa, suoaukealla. Raskas taistelu vaati veronsa. Taistelussa minun joukkueestani kaatui 6 miestä. Kaikkiaan 38 miestä kaatui koko kompaniastamme, yli kolmasosa kolmessa tunnissa. Taistelu oli minulle kaikista rankin, johon vapaussodassa osallistuin.

Taistelimme ketjussa pelon oijissa ja patruunat alkoivat loppua. Kukaan ei uskaltanut lähteä hakemaan ammuksia, minkä vuoksi sanan saatua minä lähdin hakemaan niitä lisää. Päästyäni metsän laitaan, kompanian päällikkö sanoi minulle, että punaiset ryhtyvät hyökkäämään. He olivat ampuneet ilmaan kolme valkoista rakettia ja meidän olisi peräännyttävä. Kompanian päällikkö ei antanut minulle enää am-

muksia, minkä vuoksi palasin takaisin tyhjin käsin. Ammunta taukosi molempien puolin. Lähdin perään-tyämään kahden muun miehen kanssa veräjältä, kun konekivääri pärahti ja keskellä kulkeneen miehen reiden lävisti konekiväärisuihku. Otimme miehen kantoon ja kannoimme hänet sidontapaikalle, jossa oli myös kompanian päällikkö.

Punaista 300 miestä pääsivät järven niemekkeeseen, josta he lähtivät yöllä järven jäätä myöden toiselle puolelle. Jäät olivat jo tuolloin heikot ja kerrottiin, että toista sataa miestä hukkui lahteen jäiden peitettyä heidän allaan. Aurinko oli jo laskemassa ja peräännyimme kolme kilometriä takaisin päin. Tarjoituksemme oli pitää tie hallinnassa ja estää punaisten pääsy sitä pitkin eteenpäin. Punaiset jäivät aseineensa niemen ja toiselle puolelle. Noin tunnin kuluttua siitä, kun me olimme lopettaneet ampuksen, punaisten takaa tuleva valkoinen kompania avasi tulen Venäjälle pakenevassa olevia punaisia kohti. Taistelua käytiin puoleen yöhön saakka.

12 kilometrin päässä asemapaikastamme oli Perkjärven asema, jossa oli pataljoonamme ja rykmentin esikunta. Sieltä meille tuli aamulla joukkoja kiireesti avuksi, siltä varalta, että punaiset yrittäisivät läpimurtoa. Aamulla klo 6 aikaan luoksemme tuli kolme punaisten miestä valkoisten lippujen kanssa ja kertoivat haluavansa antautua. He kertoivat, että tunnin kuluttua he olisivat saaneet aseensa luovuttamista varten ja peltoaukean yhden talon pihassa olisi 1200 antautunutta miestä odottamassa. Punaisten tappioksi tuossa taistelussa

kuoli n. 300 miestä. Antautuneita punaisia otettiin 100 miehen ryhmiin, joita kukaan ryhmää vartioi kaksi miestä - toinen miehistä kulki ryhmän edessä ja toinen takana. Punaisten vangit marssitettiin Perkjärven asemalle ja sijoitettiin vankileireihin. Punaisten joukossa oli 320 venäläistä tykimestä, jotka kerättiin 30-40 miehen erissä vaunuihin, kuljetettiin pois Mannerheimin päiväkäskyn mukaan ammuttavaksi. Taistelun jälkeen, kolme päivää lastattiin ja kuljetettiin pois tykkejä ja muuta tavaraa, joita punaisilta oli jäänyt taistelupaikalle.

Perkjärven asemalla pataljoonamme koottiin ja minäkin sain täydennysmiehistä joukkueeni täyteen. Punaisten vankilana toimi palokunnan talo ja piikki-langasta tehty aitaus. Iltaisin joukkueeni vartioi vankkeja ja varajohtaja Kuisma järjesteli vartiointia. Ilta-hämärissä menin lähettinä toimineen Martti Ilvosen kanssa tarkastusmatkalle leirille. Näimme vangiksi joutuneen myös ryhmän, jossa yksi poika ja kolme tyttöä. He olivat läpimärkänä sateesta. Poika tuli luoksemme ja rukoili, että kaksi työstä, jotka asuivat 100 metrin päässä, saisivat hakea kotoaan kuivat vaatteet yllensä. Suostuimme pyyntöön, otimme tytöt mukaamme ja kävelimme heidät kotiansa. Kotona odottanut äiti itki. Vankina oleva perheen isä oli ollut punaisten pataljoonan komentaja. Jostain syystä 18-vuotias, nuorin tyttö, ei olisi halunnut riisua märkiä vaatteita yltään. Äkkiä tyttö kuitenkin riisui naisten päällystakin pois ja kävi ilmi, että tyttö oli pukeutunut venäläisen matruusin asuun. Hän oli ollut rintamalla rintamalla ”kiväärimiehenä”. Tyttö katsoi minua, mutta minä en ollut

näkevinään häntä. Tiesin, että jos tyttö olisi tavattu ko. asussa, hänet olisi tapettu saman tien. Tytön äiti tarjosi minulle kahvia, mutta kieltäydyin. Vanhempi tyttö, joka oli noin 20-vuotias, arveli minun epäilevän, että kahviin olisi sekoitettu jotakin myrkyä. Hän joi kahvia ennen minua ja sitten minäkin join sitä. Lähdimme pois ja poistuessani tuvasta viimeisenä, pysähdyn ja sanoin tyttöjen äidille, että polta nuo vaatteet. Äiti ymmärsi, että jos tytär olisi joutunut kiinni ko. vaatteet päällä (venäläisen matruusin vaatteissa), niin hänet olisi varmasti ammuttu. Veimme tytöt takaisin vankileirille, jossa olivat uudet vartijat. Meillä oli käsky lähteä Kuolemanjärvelle. Jos olisin tietänyt, että leirillä olivat uudet vartijat, olisi jättänyt tytöt kotiinsa. Uudet vartijat vain ihmettelivät, kun kerroin tyttöjen olleen käymässä vaihtamassa kuivat vaatteet yllensä.

Lähdimme kärrymatkaan ja matkasimme koko yön Kuolemanjärvelle, jossa kerrottiin olleen 200 punaista ja kylän 40 asukkaista murhatun. Ajoimme Kuolemanjärven kirkolle eikä tuossa huhusta näyttänyt olevan mitään perää. Kaikki näytti olevan rauhallista. Pataljoona lähti aamulla marssimaan koti Viipuria. Ruokailimme ja lepäsimme, jonka jälkeen lähdimme päivän valjettua kohti Viipuria, jossa taistelut olivat kuumimmillaan. Yritimme ehti Viipuriin valtauksen, mutta klo 10 Viipuri oli jo vallattu, kun me vasta klo 14 aikaan pääsimme Viipurin sisään. Taistelut olivat jo tuolloin päättyneet.

Heikki Hiiren kertomukset on nauhoitettu Laviassa vuonna 1978 ja litteroitu Porissa tekstimuotoon helmikuussa 2008.

JUHA JOUTSENLAHTI
Heikki Hiiren
tyttärenpoika

Kirjoittaja on rikoskomisario (Ppt, HM), joka toimii Porin kihlakunnan poliisilaitoksella tutkinnanjohdajana Satakunnan huumarikostutkinta- ja rikos-tietopalvelu (RTP) yksiköissä.

Vapaussodan 1918 miehiä Lauttakylässä kenraali Sihvon seurassa Pyhäjärvi-juhlailla 1960. Kuvan lähetti AINO HONKALA Nokialta.

Lisää ajatuksia kansalaissodasta

Rikoskomisario Juhana Joutsenlahti kirjoitusukkinsa muistelmista oli mielenkiintoista ja järkevääkin luettavaa. Edesmennyt isäni, Konnitsassa syntynyt ja sodissa kapteeniksi asti ylennyt August Ihalainen keräsi eläkepäivinänsä jääkäriarheista kirjallisuutta. Niinpä päätin tarkistaa, mitä Joutsenlahden ukin Heikki Hiiren muistamasta luutnantti Aschanista kirjoitettiin Suomen jääkärien elämäkerrasssa:

”Aschan, Valter, syntynyt 28.10.1891 Valkjärvellä, vanhemmat agronomi, tilanomistaja Rudolf Ivan Aschan ja Aina Olga Parkkinen. Tuli ylioppilaaksi Kuopion klassillisesta lyseosta 1911 ja kirjoittautui Savolaiseen osakuntaan. Opiskeli Teknillisen Korkeakoulun insinööriolosuhteissa 1911-1915. Liittyi 27. Jääkäripataljoonaan 11.2.1916 ja kuului pioneerikomppaniaan. Otti osaa asemastaan Misse-joella ja Riianlahden rannikkoasemissa, Schmardenin hyökkäykseen sekä Aa-joen talvitaisteluihin. Ylennettiin 31.5.1917 hilsgruppengföhreriin. Kävi sotakoulun B-kurssin Libaussa 1917.

Astui 7.2.1918 Suomen armeijan palvelukseen vänrikkinä ja saapui 3.3.1918 aselaiva Virgolla Vaasaan. Komennettiin Karjalan rintamalle ja määrättiin 17.3.1918 I. Karjalan rykmentin II pataljoonan komentajaksi. Otti osaa Valkjärven ja Raudun taisteluihin. Kaatui 26.3.1918 lähellä Raasulien asemaa Venäjän puolella rajaa, jossa sitä ennen oli hävittänyt Viisjoen ja Sahajoen rautatie-sillat. Haudattu Sakkolan sankarihautaan.

Ylennykset: vänr. 7.2.1918, luutn. 11.2.1918. Kunniamerkit: VR 4 m k, Mm s k, Jm.”

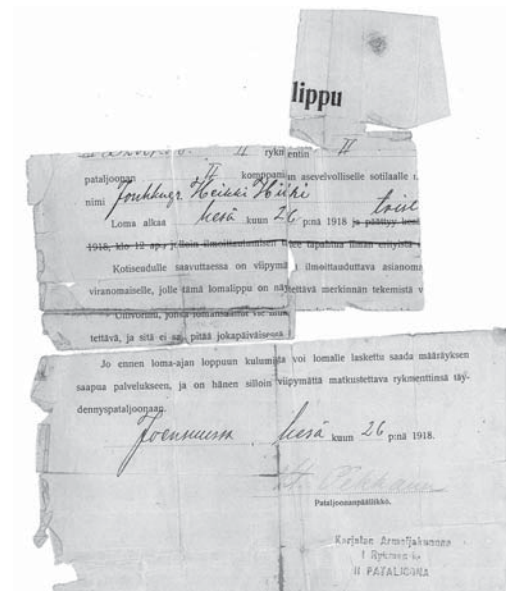
Vuoden 1918 tapahtumien jälkeen Suomi alkoi rakentaa puolustusvoimia sodan voittoa eli valkoisen armeijan pohjalta. Epäilyttäviä henkilöitä ei otettu mukaan. Niinpä isoisäni August Ihalainen oli sotilasuransa alkuaikoina joutunut vastamaan RT 2:n silloisen komentaja Alkion kysymykseen, oliko hän sukua Yrjö Ihalainen -nimiselle henkilölle. Ukkinen Yrjö Ihalainen oli oletettavasti Venäjän jollakin tavoin sekaantunut kansalaissotaan, ilmeisesti punaisten puolella, mutta mitään tietoja hänestä en ole onnistunut löytämään.

Isäni oli vuonna 1917 karannut kotoaan ja astunut Salmin rajavartioston palvelukseen, mistä hän sitten vapaaehtoisena lähti Viipuriin asevelvollisuuttaan suorittamaan vuonna 1923, ja sitä tietä sotilasuralle. Karkaamisensa vedoten isäni oli vastannut komentaja Alkiolle, ettei hänellä ollut mitään tekemistä isänsä kanssa vuoden 1918 tapahtumien aikana.

Seuraava kuulustelu isäni uralla olikin sitten Ratakadulla sodan jälkeen, kun hänen osuuttaan asekatkentaan selvitettiin. Nyt olivat asialla vuoden 1918 hävinneen osapuolen edustajat. Kolme vuorokautta kestäneet yhtämittaiset kuulustelut eivät saaneet isääni tunnustamaan, mutta suoje-luskuntien lakkauttamisen myötä häneltä meni Kainuun suoje-luskuntapiirin aluepäällikön virka.

Isäni oli liian nuori lähtemään jääkäriksi, mutta kiinnostus heidän historiaansa säilyi läpi elämän.

YRJÖ IHALAINEN
Kuopio

Heikki Hiireltä säilyneen lomalipun jäänteitä vuodelta 1918.

Ikaalisten Karjaseura jatkaa perinnetyötä: Tule ja tuo vieras mukanasasi

Ikaalisten Karjalaseura vietti palmusunnuntaina virpojuhlaa virpoen 3-vuotiaasta 93-vuotiaisiin asti. Virpojuhlassa muistimme myös kunniajäseniämme, ja historian havinaakin oli ilmassa, kun kunniapuheenjohtaja **Pentti Inkinen** muisteli seuran historiaa.

Seura on perustettu 1946. Tuolloin toiminta oli vilkasta. Toimintakertomuksessa on luettavissa, että tarinailtoihin pyydettiin tuomaan vieras, josta myöhemmin ehkä saataisiin jäsen. Toiminta on ollut vuosien myötä hyvinkin aktiivista, tosin hieman hiljaisempiäkin jaksoja mahtuu joukkoon.

Eino Tuomivaara oli kantavana voimana, kun seuran toimesta Ikaalisten kirkon seinustalle pystytettiin Kirkastussunnuntaina, 5. päivä elokuuta 1962 Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki. Monenlaisia muutakin toimintaa mahtuu noiden vuosien saattoon.

Tuomivaara kirjoittaa 1963 lehtileikkeessä: Aikaisemmin yhdistyksen vuosikokouksessa 3.2. tekemän päätöksen mukaan hankittiin Käsitöiden Ystäviltä ”Kalkkiliini”. Sen juhlatilaisuus suoraan seurakunnalle tapahtui Kiirastorstain illan ehtoollisjäljennöksen alussa Ikaalisten kirkossa. Kun ensin oli veistetty virsi 300, astuivat alt-

tariakaiteen eteen toiselle sivustalle seurakunnan edustajina Rovasti **V. Suurkari** ja **M. Koivisto**. Toiselle puolelle asettuivat Kalkkiliinin luovuttajiksi valitut, rouva **Tyyne Tuomivaara**, ja rouva **Aira Inkinen** ja Eino Tuomivaara. Tuomivaara mainitsi lyhyessä puheessaan tekijät, jotka olivat tahtoneet tällä lahjalla muistaa nykyistä kirkkoon ja osoittaa kiinteää yhteyttään omaan seurakuntaan sekä sen jäseniin. Lahjan ojensivat rouvat Tyyne Tuomivaara ja Aira Inkinen. Rovasti Suurkari otti lahjan vastaan ja kiitti sisältörikkain sanoin Ikaalisten Karjalaisia tästä arvokkaasta Kristuksen armosta ja Kristittyjen keskinäisestä ystävyydestä jokaista ehtoollispyötyvierasta muistuttavasta lahjasta.

Lopuksi pidettiin Äijällä lyhyt ja piristävä yhteislauluheikki ja päätettiin yhdessä, Karjalaisten laululla. Seuraavan tapaamisen ajankohdaksi sovittiin ensi toukokuun 12. päivä, kuukauden toinen sunnuntai kello 13 **Kalle Kajanderin** luona. Läsnä olleet emännät huomauttivatkin, että tämä aika sopii oikein hyvin. ”Sillä kaiketi te miehet silloin huomaatte palvelulla ja kahvittua meidän, kun kerran kokoonnumme äitienpäivänä”. Katselimme vähän ihmeissämme toisiamme, mutta emme kuitenkaan arvanneet sanoa mitään.

Miten se sitten on, sen näkee Kajanderilla.

Vihkoon tallennettu: Tarinailta 1981 **Kaija** ja **Martta Inkisellä**. Saapuvilla olivat Vieno Hämäläinen, Hilja Pärssinen, Hilda Kaasalainen, Toini Lappalainen, Leila ja Kaarlo Kaasalainen, Yrjö Mannonen, Iris Ella, Leo Lukkari, Kirsti ja Pentti Inkinen. Pentti Inkinen oli tehnyt virpoitus ja virpoi talon emännät alkajaisiksi. Sitten juotiin kahvia ja muisteltiin eri seutujen virpotaipoja. Muisteltiin Pyhäjärven nuorisoseuran jäseniä ja toimikuntaa, sekä keskusteltiin tulevasta Pyhäjärviyhdistyksestä. Lauettiin vielä Joudu ilta kauris, Nukkumatti ja Karjalaisten laulu.

Tuona kesä oli Ikaalisissa Pyhäjärvi juhlat ja jula puhujana oli **Johannes Virolainen**, hän toi silloin Kyllikin mukanaan. Monta tarinaa niistäkin juhlilla on kerrottu.

Pentti on vielä tallentanut nimiluetteloa toimijoista: 1946-47 puheenjohtajista ja sihteereistä ei löydy merkintää, mutta rahastonhoitajana on toiminut Leo Patrakka. Puheenjohtajina ovat olleet Armas Savolainen 1948-50, Eino Tuomivaara 1959-75, Pentti Inkinen 1976, Oiva Suontaka 1977-79, Pentti Inkinen 1980-2007 ja tästä jatkaa Markku Karkiainen.

Varapuheenjohtajia ovat toimineet Väinö Äijö, Pentti Inkinen, Erkki Immonen, Herman Sannikka, Oiva Suontaka, Erkki Immonen, Ensio Ella, Vilho Paussu, Jarmo Hoikkala, Erkki Veijalainen, Pentti Lappalainen ja Kalevi Hämäläinen.

Sihteerinä Väinö Hannonen 1948-50, Aira Kaasalainen 1959-64, Kirsti Inkinen 1965-2004. Tästä on jatkanut Lea Jokinen.

Virpomisperinnettä vaalitaan edelleen.

Karjalaan jääneiden muistomerkkiä paljastustilaisuus 5.8.1962. Vasemmalta Pentti Inkinen, Eino Tuomivaara, Einar Pitkänen, Aira Inkinen ja Sirkka Rautukoski. Airueina Aira Kaasalainen ja Pentti Inkinen, Airan ja Yrjön poika.

Rahastonhoitajina ovat olleet Leo Patrakka 1946-47, A. Sillanpää 1948-49, Väinö Hannonen 1949-50, Aira Inkinen 1959-74, Toini Valtanen 1975-81, Leila Kaasalainen 1982-88, Pirkko Haavisto 1989-2003, Kirsti Inkinen. 2004-2007. Tästä jatkaa Sirpa Kuivalainen.

Pentti muistutti vielä vanhempiä väkeä tukemaan toimintaa osallistumalla tilaisuuksiin, näin saadaan saattaa toiminta jatkumaan.

Markku Karkiainen ojensi kunniapuheenjohtaja Pentti Inkiselle ja kunniajäsen Aira Inkiselle kunniakirjat kiittäen pitkäaikaisesta työstä, jota he ovat tehneet Karjalaisen kulttuurin hyväksi. **Lea Jokinen** kiitti virpoluvuon ja ojensi kukkia virpovitsat.

Kiitoksen ja kunnian ansaitsee myös **Kirsti Inkinen** 39 vuoden sihteerin työstään. Lisäksi hän toimi viime vuodet rahastonhoitajana. Hän oli valitettavasti estynyt saapumaan tähän tilaisuuteen.

Tämän jälkeen sana oli vapaa ja virpoloruja luetiinkin puolin sekä toisin ja palkkojakin maksettiin. Tarjolla oli kahvia rahka-

Johtokunnan kokous Tuomivaaralla 10.9.1974. Iiris Ella, Aira Inkinen, Tyyne Tuomivaara, Eino Tuomivaara, Martta Suontaka, Toini Valtanen, Kirsti Inkinen ja Herman Sannikka.

pullien kera, sekä määmiä kerman kanssa.

Annikki Gustafsson luki karjalaisesta perinteestä laskiaisesta palmusnuntaihin. Terttu Lukkari lausui kaksi runoa, toisena runona oli koskettava runo ”Mie rakastan sinua karjalaks”.

Tälläkin kertaa olivat jäsenet tuoneet vieraita, niin kuin seuran alkuaikoina oli toivottukin. Toivakaisen Viljamin sisko **Maire Raami** kiitti vieraanvaraisuudesta ja lausui kiitokseksi runon, joka oli tehty Kaukolan juhlaan.

Lopuksi laulettiin yhteisesti Karjalaisten laulu,

miesten komeat äänet antoivat laululle sen arvokkuuden minkä se ansaitseekin.

Meitä oli kiitettävästi mukana 25 henkilöä ja saimme kolme uutta jäsentäkin.

Pyrimme jatkamaan sitä arvokasta perinnetyötä, jota edeltävät toimijat ovat tehneet kulttuurimme säilyttämiseksi. Tarvitsemme tämän työn tukemiseen näitä vanhempia jäseniämme. Heillä on tietoa tallella, vaikka kaikkiin juoksuihin ei enää voimia olisikaan.

LEA JOKINEN
Sihteeri

Noitermaan Osuuskaupan lopettajaiset

Aino Honkalan lähettämässä kuvassa on Noitermaan Osuuskaupan jäseniä ikuistettuna Lautakylässä vuonna 1948. Kuva otettiin osuuskaupan lopettamiskokouksessa.

Kevätkokouksessa nimettiin uusi kunniapuheenjohtaja

Vammalan Karjalaseuran kevätkokous pidettiin vanhalla kaupungintalolla 26.3.2008. Talven kovimman pyryn keskeltä saapuvilla oli kuitenkin 30 tarmokasta seuran jäsentä. Perinteisten kahvin ja piirakkatarjoilun jälkeen ko-
pautti puheenjohtaja **Pekka Salonen** pöytään napakasti ja näin kokous sai alkunsa.

Valtaisat kiitokset koko seuran välle ja erityisesti piirakkatalkoot tehneelle joukolle. 1200 piirakkaa näki päivänvalon ja myynti kesti vaivaiset kaksi tuntia ja siitä tuli hyvä tili.

Normaali kokousliturgia ja **Veikko Karvonen**, entinen puheenjohtaja, sai ottaa kokouksen haltuunsa Paulan hoitaessa memoris-
tin tehtävät. Tilit hyväksyt-
tiin ja hallitus päästettiin vastuustaan.

Rahastonhoitaja Taisto esitteli tyytyväisyyttä hyris-
ten tilejä, hyvin menee, va-
kuutti hän.

Kun saavuttiin esityslis-
talla kohtaan "hallituksen
esitys", Pekka otti puheen-
johtajuuden haltuunsa ky-

Veikko Karvonen kunniapuheenjohtaja (vas.) ja kunniajäsen Martti Pakarinen.

seisen pykälän ajaksi. Hal-
litus esittää yksimielisesti,
että Vammalan Karjalaseu-
ran uudeksi kunniapuheen-
johtajaksi valittaisiin **Veikko Karvonen**. Päätös oli
yksimielinen. Kunniajäse-
neksi valittiin **Martti Pa-
karinen** myös yksimielisel-
lä päätöksellä.

Pekka ja Paula luovutti-
vat asiaankuuluvat kunnia-
kirjat hämmennyneille her-
roille. Veikko kiitti huo-
mioitujen puolesta
todeten, on sitä työtäkin tul-
lut tehtyä. Uskomme sen.
Uusi kunniapuheenjohta-
ja jatkoi kokouksen lop-
puun rutiinilla ja ennen ko-

tiinlähtöä Eila piti perintei-
set arpajaiset. Palkinnot oli-
vat loistokkaita. Toiset sai-
vat, toiset ei.
Jäämme odottamaan ke-
vään ja kesän toimintoja.

PEKKA SALONEN

Talkoilla tehtiin toistatuhatta piirakkaa

Piirakkatalkoot

Tillille Tyrväänkylään
kodikkaaseen kotiin,
mepä päästiin paistamahan
piirakoita pyörittämään.
Karjalaisi kassapäitä
kuusin kappalein kerkesi.

Uuni uhkui kuumuuttansa,
Pekan varrain poltellunna.
Suuret sammiot suurimaita,
kattilassa keitettyinä.

Ehtoisa emäntä ennättänny,
eilen puurot laitellunna.
Keitellynnä yösydännä,
aamu aikaseen alkanu.

Kahvikultaa kallistettiin
kielenkantojen kuluksi.
Kyllä kalkatus käviki,
kielikkaraa kilkuteltii.

Piirakoita pyöriteltii
kakkaroita kaaviloitii.
Sopivasti syväämystä,
riisipuroa rutosti.

Maila paistoi, uunit uhkui,
piirakkakeko kohosi.
Paula pakkasi paraimmat,
siveli voislulla.

Välli väki vääntäysi
Mailan makumurkinoille,
ruokapöytänsä rupesi.

Jopa joukkomme joudutti,
sakkimme sama saavutti,
piirakoita pakkauksiin
satoja saatiinkin.

Pekka potaatit pesaisi,
vielä virutti vedessä.
Kone kuori ketterästi,
huomisen huttuhun huvasti,
kakkaroihin kaulittaviin,
perjantaina paistettaviin.
Mäkelähän mennäksemme,
Helgan huomahan hyvähän.

Nytpä jatkui leipojaiset,
leipojaiset paistajaiset.
Perunaiset perjantaina,
pian piirakat paistettii.
Pöllysi pölynä jauhot,
kakkarapulikat kopisi.
aamu aikaseen alkanu.

Kyllä taaskin juttu luisti,
juttu luisti kielu kulkii,
töitä tietenkii tehkes.
Vahvistettii vatsanseutuu,
Helga hyvällä rokalla.

Liisa leipoi itseksensä.
Kovin on kauniit kakkarat,
kaksisataa kaiketinkin.

Miehet möivät lauvantaina,
kaikki kakkarat kylällä.
Vielä virpoit vieramatkii,
tutut tuoreheks terveeksi.

Kovin kauniit kiitokset,
toimekkaille tekijöille,
isäntävälle ihanille.

IRJA KÄRKI
hallituksen jäsen
Vammalan Karjalaseura ry

Irja Kärjen oheisen runon
mukaisesti Vammalan Kar-
jalaseuran naiset ja miehet
ryhtyivät taas kerran tosi
toimiin. Ja kun toimeen tar-
tutaan, niin tulostahan siitä
syntyy. Tuhatkaksisataa
(1200) piirakkaa näki päi-
vänvalon.

Ei ollut tinkityä eikä tun-
tipalkka, vaan iloista kalka-
tusta ja hulvatonta haus-
kanpitoa ja piirakat valmis-
tuivat siinä sivussa. Hyvät
valmistelut talkoitten on-
nistumiseksi oli tietenkin
tehty ja leipurit sekä paista-
jat olivat taidokkaita osaa-
jia, Liisa jopa Suomen piir-
akkamestari. Taikinan
teko, vaivaaminen, kuoren
pulikoitteminen, puuron
levitys kuorelle ja kuoren
rypytys piirakaksi. Tulikuu-
maan uuniin ja uunista ulos.

Tässä kohtaa minä, joka
olin ensimmäistä kertaa
mukana piirakkatalkoissa,
sain tärkeän ja vaativankin
tehtävän. Piirakoitten voi-
telun, eli reunojen
ylt' ympäri kasteamisen kuu-
man voi-vesi seokseen, tai
voitelemalla reunat pulla-
suttia apuna käyttäen.

Miten sitä sanotaankaan,
että pitää olla sepän kädet,
että pärjää kuumuuden
kanssa. No iltapäivällä
homma sujui jo ihan sut-
jakkaasti.

Piiraat pakattiin kauniisti
ja jokaisen pussin pinnalle

laitettiin tarra, jossa oli
mukava karjalainen lausah-
dus, kuten: "Ei tuu niin
välle nälkä, ko vähä pääst
syöp" tai "Ku leipä loppuu
syvvää piiroota" tai "Ilo-
sest ellää pittää, vaik päivää
vähemmä" ja niin edelleen.

Nyt oli sitten miesten
vuoro hoitaa homma lop-
puun. Piirakat myyntipöy-
dille Torikeskukseen "lau-
vantaina" aamuvarhaisella
ja lisänä vielä korillinen vir-
pomisvitsoja, olihan edes-
sä palmusunnuntai. Kaksi
pontevaa myyjää, intoa
uhkuen pöytien takana, val-
miina ostajia varten. Niin
siinä sitten kävi, että kah-
den tunnin päästä sekä piir-
akat että virpomisvitsat
olivat löytäneet uudet osoit-
teet.

Isännät poistuivat myyn-
tipaikalta tuumaten tyyty-
väisinä: "Pittää olla oma
vara, vieraa vara ja jäämise
vara".

Kiitos kaikille teille, jot-
ka olitte vaikuttamassa näit-
ten talkoitten onnistumi-
seen. Kiitos myös teille hy-
vät asiakkaamme, kun jäl-
leen löysitte meidät.

Lämpimin terveisin ja ta-
paamisin.

PAULA MATTILA
sihteeri
Vammalan Karjalaseura

Elämää rajalla

Simpleen Karjalaisseuran 60. toimintavuosi
käynnistyi Elämää rajalla -luentosarjalla, mikä
keräsi kaikkiin tilaisuuksiinsa runsaasti yleisöä,
myös Vpl Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston
puheenjohtajan, **Antero Pärssisen** Pyhäjärven
esittelytilaisuuteen.

Antero Pärssinen esitteli sanoin ja kuvin elä-
mää Pyhäjärvellä. Hänen monipuolista esitel-
määnsä täydensi runsas kuvamateriaali. Osan
niistä voi sanoa olleen jopa ainutlaatuisia. Kuuli-
jat saivat laajaa tietoa entisestä naapuripitäjäs-
tään, Vpl Pyhäjärvestä.

Simpleen Karjalaisseuran puheenjohtaja **Lea
Putkuuri-Lappalainen** toi esille ilonsa siitä,
että kulttuurillista antia on saatu myös maakun-
taan. Kiinnostus Elämää rajalla -luentosarjaan
on osoittanut myös sen.

PAULA PENTTILÄ

Vpl Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston pu-
heenjohtaja, Antero Pärssisen luennoi Raut-
järvellä aiheesta "Elämää Pyhäjärvellä". Ala-
kuvassa tarkkaavaista kuulijakuntaa.

Onko talvisodan vauvoista tietoa?

Irma Pöllänen Simpleleltä muistelee talviso-
dan alun päiviä Käkisalasta. Silloinen pikkutyt-
tö auttoi evakkovauvoja ja kohta hänellä itsellään
oli myös lähtö kohti tuntemattomuutta.

Ehkä joku tietää näistä Irman kertomien vau-
vojen kohtaloista?

1. vauva:

Vauva oli syntynyt rajalla yöllä talvisotaan
lähdettyä. Äiti ja vauva saatiin rekeen matkaa-
maan. Tulijat saapuivat Käkisalmen palokun-
nantalolle, jonne pikku-Irma kävi viemässä vau-
vanvaatteita suureen tarpeeseen.

2. vauva:

Vauva on ollut noin viikon vanha, kun äiti on
joutunut lähtemään tämän kanssa talvisotamat-
kalle. Irman äiti toi lämmintä vettä vauvan
pesuun. Pesty vauva käärittiin pellavaliinaan.
Matka jatkui Ylistaroon. - P.P.

Mahdolliset tiedot

IRMA PÖLLÄNEN, puh. 0500 97 4241.

Kuvien tunnistaminen jatkuu jälleen

Viime lehdessä ollut kuva, jossa oli neljä herrasmiestä, on tunnistettu.

Kuvan henkilöt ovat tunnistaneet **Hilja Saario, Tauno Torkkeli, Raija Holma, Pentti Hyytiäinen** ja **Wiljo Patrakka**, joka soitteli eräänä iltana Kaudasta asti. Kaikille on kuvat lähdyssä.

Kuvassa ovat lahnavalkamalaisen isoisan Aleksanteri Itäsalon lisäksi Rantakylän poikia 1. Jalmari Patrakka, 3. Tauno Patrakka sekä 4. Juho Hyytiäinen. Isoisäni sukunimi oli aikaisemmin Bodbacka, se muutettiin Itäsaloksi joulukuussa 1935.

Monet tunnistaneista olivat nähneet kuvan aikaisemminkin ja ihmetelleet, kuka oli tuo yksi kuvassa olleista eli isoisäni, joten tunnistamisessa saatiin niin sanotusti kaksi karpästä yhdellä iskulla.

Seuraavat kaksi kuvaa, joista toinen löytyy muun muassa Salitsanrannan koulupiirin kirjasta. Kuvassa on kansantanssihuppiilaisia 1. Aino Patrakka os. Pusa, 4. Aleksanteri Itäsal, 6. Juho Kyykkä ja 8. Eino Pusa. Kukahen tunnistaa nuo loput kansantanssijat? Kuva on otettu Salitsanrannan Nuorisoseuran edustalla, kuten myös toinenkin tunnistuksessa oleva kuva.

Kuvassa olevat kolme tyttöä numerot 6, 7 ja 8 ovat tunnistamatta. Kuvassa ovat 1. Ida Kähönen, 2. Arvi Hinkkanen, 3. Hilma Lääti, 4. Juho Kyykkä, 5.

Helmi Bister, 9. Arvi Kyykkä, 10. Anna Torikka, 11. Ida Ihalainen, 12. Selma Kyykkä, 13. Aleksanteri Itäsal, 14. Else Ihalainen ja 15. Eino Ihalainen

Tämä nuori mies oli helmikuun lehden tunnistamisessa. Edelleen kyselin, kukahan tuo mies on?

Kiitoksia kaikille ja hyvää kevättä toivottelee

HANNU PRUUKI
Mansikkatie 34,
32920 Kauvatsa
0400 - 945 252
hannu.pruuki@nic.fi
http://netti.nic.fi/~hpruuki/

Tilaa oma lehti

vpl.

Pyhäjärvi

Lähde matkalle Petroskoihin

Kukkojen Sukuseuran matka Karjalaan (Ääninen-Laatokka-Suomenlahti) toteutetaan 12.-16.6. Matkan hinta on 550 euroa. **Matkalle pääsee mukaan myöskin ei sukuseuraan kuuluvia** Matkaohjelma on seuraava:
1. päivä. Sortava, jossa yöpyminen
2. päivä. Viime sotien taistelupaikkojen kautta Petroskoihin jossa yöpyminen
3. päivä. Matka Kizhin saarelle. Paluu illalla Petroskoihin, jossa yöpyminen
4. päivä. Nurmolan karjalaiskylä, Aleksanteri Syväriläisen luostari, Terijoki jossa yöpyminen
5. päivä Kuuterselkä, Summa, Raivola ja Viipuri Tiedustelut ja sitovat ilmoittautumiset 30.4. mennessä Jari Kukolle puh. 0400-965596 sähköposti jari.kukko@kolumbus.fi

Seuraavaan lehteen tarkoitettu aineisto pitää olla toimituksessa **perjantaina 9.5. mennessä.** Huomaa uudet yhteystiedot!

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön puheenjohtajat

Hallituksen puheenjohtaja
Yrjö S. Kaasalainen Harjavalta,
osoite Kallenk. 10 29200 Harjavalta
puh. 0400-626 770,
sähköposti yrjo.kaasalainen@luukku.com

Hallituksen varapuheenjohtaja
Juhani Forsberg Helsinki,
osoite Ryytimaantie 19 A 8 00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899,
sähköposti juhani.forsberg@fonet.fi

Hallintoneuvoston puheenjohtaja
Antero Pärssinen Hollola,
osoite Kiviniementie 424 17120 Paimela
puh. 050-570 6575
sähköposti tero.parssi@phnet.fi

www.vplpyhajarvi.fi

TAPAHTUMAKALENTERI

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon toukokuun kokous Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17, Lahti. Aloitetaan torstaina 08.05. klo 13. Valokuvat kerhon toiminnasta mukaan historiikkia varten. Tervetuloa!

Pärssisen Sukuseura ry:n ensimmäinen suukokous pidetään sunnuntaina 25.05.2008 Karjalatalon Yläsalissa, Käpylänkuja 1, Helsinki. Aloitetaan kahvilla ja tutustumiskeskusteluilla klo 12. Klo 13 Karjalan Liiton emeritus sukututkija Heljä Pullin kertoo Pärssisten varhaisvaiheista. Suukokous aloitetaan noin klo 13.30. Kokouksen lopuksi vapaa sana, jossa käsitellään tietoja eri sukuhaaroista. Tervetuloa! Valmistelutoimikunta.

Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunta tiedottaa. Ennakkotietona ilmoitamme, että jakokunnan kokous ja kyläjuhla pidetään Karkun evankelisella opistolla, osoite Karkku Mainiementie 50, lauantaina 30.8.2008 klo 12.00 alkaen. Merkitse ajankohta jos nyt kalenteriin. Tervetuloa! Jakokunnan isäntä Yrjö S. Kaasalainen.

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon retki Lahteen 26.4.08. Lähtö Vanhalla kirkolta klo 8. Seuraava tarinatuokio on su 14.9. klo 13 Vanhalla kirjastotalolla.

Retkelle Porvooseen la 24.5.08 pyhäjärveläisten kanssa, pääset tutustumaan Porvoon tärkeimpiin nähtävyyksiin ammattitaitoisien oppaan johdattamana, käymään suklaatehtaan myymälässä ja Lankatalon käsityötarvikkeita penkomassa. Matkalle lähdetään Helsingistä klo 9.00 Segerswärdin bussilla, paluu klo 16.00. Kyytiin pääsee myös Hyrylänstä klo 8.15. Matka ja opastukset sisältävät retken hintaan 10 eur/henkilö. Lounaan kukin maksaa itse, se nautitaan viipurilaisesti viritetyssä ravintolassa hintaan 12 eur/hlö. Ilmoittautumiset, tiedustelut ja esite viimeistään 5.5.08 Kaarina Pärssinen p. 040-519 3036 tai kaarina.parssinen@pp.inet.fi. Tervetuloa! Vpl. Pyhäjärvi-seura ry.

Kaunista Vpl Pyhäjärveä.

Osa I, Pyhäjärven koulutie, 232 sivua, 300 valokuvaa.
Osa II, Juurillaan ja maailmalla, 504 sivua, 1450 valokuvaa. Koko A4. Kirjaparin hinta 95 euroa + lähetyskulut. **Tilaukset:** Toivo Hinkkanen, p. 050 3425 027, tai larjava@gmail.com.

Pyhäjärvi-paitoja on jälleen saatavana kokoja S-XXL, tiedoksenne Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:ltä. Uusi painos, korkealaatuista puuvillaneuletta. Valkoinen ja vaalean harmaa, varustettu aidoin värein kuvatuilla vaakunalla. Mainio yhdistävä tekijä esim. matkasuna tai juhliissa. Hinta 12 eur/kpl ja 10 paitaa 100 eur (ei jälleenmyyntiin)+postikulut. Tiedustelut ja tilaukset Kaarina Pärssinen p. 040-519 3036 tai kaarina.parssinen@pp.inet.fi ja Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasementtie 375
37550 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Reino Äikiä
Nokkamäentie 256
32700 Huittinen
puh. 040 769 5775
tai 02-566 213
fax 02-566 218
reino.aikia@esanet.fi

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 22%